

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Közhasznúsági jelentése

2011.

TARTALOM

Bevezető	4
Szervezet	4
Tagság.....	4
Elnökség.....	4
Helyi Csoportok.....	5
MME Budapesti Helyi Csoport.....	5
MME Békés megyei Helyi Csoport	5
MME Hajdú-Bihar megyei Helyi Csoport	5
MME Gömör-Tornai Helyi Csoport.....	6
MME Gödöllői Helyi Csoport	6
MME Bács-Kiskun megyei Helyi Csoport.....	7
MME Vas megyei Helyi Csoport	7
MME Fejér megyei Helyi Csoport.....	8
MME Baranya megyei Helyi Csoport	8
MME Tiszavasvári Helyi Csoport.....	9
MME Szatmár-beregi Helyi Csoport.....	9
MME Csongrád Megyei Helyi Csoport	9
MME Veszprém megyei Helyi Csoport.....	10
MME Soproni Helyi Csoport	10
MME Nógrád megyei Helyi Csoport	11
MME Kisalföldi Helyi Csoport.....	11
MME Börzsönyi Helyi Csoport.....	12
MME Szekszárdi Helyi Csoport	12
MME Komárom-Esztergom megyei Helyi Csoport	12
MME Heves megyei Helyi Csoport.....	13
MME Dombóvári Helyi Csoport	13
MME Zala megyei Helyi Csoport.....	14
MME Kaposvári Helyi Csoport.....	14
MME Észak-borsodi Helyi Csoport.....	15
MME Zempléni Helyi Csoport	15
MME Tiszaközi Helyi Csoport.....	15

MME Bükki Helyi Csoport	16
MME Dél-balatoni Helyi Csoport.....	16
MME Nyíregyházi Helyi Csoport.....	17
MME Tápió-vidéki Helyi Csoport	17
Szakosztályok.....	18
Ragadozómadár-védelmi Szakosztály.....	18
Madárgyűrűzési és Vonuláskutató Szakosztály	22
Hüllő- és Kétéltűvédelmi szakosztály.....	22
Központi Iroda	23
Nemzetközi kapcsolatok.....	23
Zöld mozgalom, partnerek.....	23
Természetvédelmi Programok.....	24
Természetvédelmi Programok - Fajok.....	24
Rákosivipera-védelmi program	24
Fehérgólya-védelmi program	24
Feketególya-védelmi program	25
Rétisas-védelmi program.....	26
Parlagisas-védelmi és mérgezésellenes program.....	26
Kékvércse-védelmi program	27
Kerecsensólyom-védelmi program	28
Vándorsólyom-védelmi program	29
Túzokvédelmi program	29
Szalakóta-védelmi program.....	29
Természetvédelmi Programok – Területek, élőhelyek	30
IBA/Natura 2000 Program	30
Természetvédelmi Programok – Kutatás és Adatgyűjtés	31
Monitoring	31
Madárgyűrűzés	34
Emberek - Társadalmi kapcsolatok.....	34
Gazdálkodás	37

BEVEZETŐ

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) 1974-ben alapított, kiemelten közhasznú, politikától független társadalmi szervezet, amelynek fő célja a természet - ezen belül elsősorban a madarak - védelmének társadalmi támogatása.

Az egyesület céljai elérése érdekében elősegíti a természeti értékek és a természetvédelem célkitűzéseinek megismerését, népszerűsítését. Növeli a természetvédelem támogatóinak körét, aktívan részt vesz a fiatalok természetvédő szemléletének kialakításában, természetvédelmi kutatásokat és védelmi programokat szervez és hajt végre, szaktanácsadással segíti az állami és önkormányzati szervek, valamint a gazdálkodó és társadalmi szervezetek természetvédő tevékenységét. Együttműködik más nemzeti és nemzetközi természetvédelmi szervezetekkel a Föld biológiai sokféleségének megőrzése érdekében. Minden évben több mint száz projektet valósít meg hazánk területén. Központi szervezésű programjai az ország egész területét érintik.

SZERVEZET

TAGSÁG

Az egyesület különösen nagy figyelmet fordít arra, hogy tevékenysége jelentős támogatást kapjon, ezért pontos és naprakész tagnyilvántartó rendszert működtet. Kapcsolatot tart fenn tagjaival, a csoportok vezetőivel, szimpatizánsokkal, továbbá önkénteseket von be tevékenységébe.

Az MME tagjai 32 területi szervezet /Helyi csoport/ és 4 Szakosztály /ragadozómadár-védelmi, vízimadár-védelmi, hulló és kétéltű-védelmi, gyűrűző és vonuláskutató, / keretében tevékenykedik országszerte.

Az 1974. évi megalakulás és 2011.12.31. között 34382-en léptek be az MME-be. 2011.12.31-én az aktív taglétszám 5765, családtagokkal együtt 9298 fő volt.

A tagok adatai mellett regisztráljuk azon szimpatizánsok /későbbi támogatók, tagok/adatait is, akik az MME különböző rendezvényein megadták elérhetőségüket. A Madárbarát Kert programhoz csatlakozó személyek és intézmények regisztrálása is a tagnyilvántartás keretében történik.

A nyilvántartási feladatokat 2 fő látja el.

ELNÖKSÉG

Az Elnökség a 2011. évben 9 alkalommal ülésezett. A 2011-ben az elnökség mandátuma lejárt ezért a Küldöttközgyűlésen új elnökség megválasztására került sor. Megköszöntük Dr. Bankovics Attila, Horváth Zsolt, Pellinger Attila és Tamás Enikő Anna elmúlt években végzett munkáját. Az elnökség következő 5 évre újonnan megválasztott tagjai Bukor Zoltán, Druzsbaczky Ildikó, Frenyó Gábor, Haraszthy László, Nagy Sándor, Dr. Szép Tibor és egyesületünk új elnöke Bajor Zoltán.

HELYI CSOPORTOK

BUDAPESTI HELYI CSOPORT

A csoport 2011-ben szervezett programjai közül továbbra is a kirándulások és az előadások a legnépszerűbbek. Kilenc alkalommal szerveztünk ismeretterjesztő előadásokat, amelyeken összesen 467 résztvevő jelent meg. A 2011-ben összesen 14 túrát vezettünk, amelyből 9 volt az úgynevezett főtúránk. Hét kisebb, érdekesebb programot is szerveztünk. Ilyenek voltak például a szalakóta gyűrűzés a Kiskunságban, szalonkales Ócsán, madáretető túra és madárgyűrűzési bemutató az Óbudai-szigeten, illetve a Farkas-erdőben. Élőhelykezeléseink is sikeresek voltak, a már hagyománynak tekinthető újpesti helyszínünk, a Homoktövis természetvédelmi terület védelmét 2 alkalommal összesen 210-en segítették. A csepeli Tamariska-dombon is folytattuk a munkát. Az említett „kisebb” programjaikon és az élőhelyvédelmi akciókon 740 fő vett részt. Első ízben szemétszedési akciót is szerveztünk a Naplás-tónál. További, országosan szervezett programokhoz is csatlakoztunk (Gólya Road Show, Fülemlék Éjszakája, Európai Madármegfigyelő Napok stb.), amelyek során több mint 1180 embert tudtunk megszólítani. Programjainkon és további rendezvényeken 2011-ben összesen 3500 fő vett részt. Folytattuk a korábban megkezdett Budapest felmérési programunkat, amely során felmértük a fővárosi védett és védelemre érdemes területeinek állapotát, madárfaunáját. 600 A és B odút, illetve baglyok számára alkalmas D odút kezelünk jelenleg Budapesten, amelynek fenntartása önkéntes táborunk nélkül lehetetlen lenne. A Kiskunságban eddig 44 darab szalakóta számára készített D odú került kihelyezésre. Bajor Zoltán vezetésével a budapesti védett területek őrszolgálatát is elláttuk. Madáretetőket üzemeltetünk 4 területen. Folytattuk fehér gólya felmérési programunkat, amelyet látványgyűrűzéssel egészítettünk ki. A helyi csoport területén található gyurgyalag állomány felmérését is elvégeztük. A téli időszakban ragadozómadár fészekkereséssel is foglalkoztunk. A Központi Iroda Társadalmi Kapcsolatok Osztályával együttműködve, a 2011-es évben több, mint 60 intézményben mintegy 3000 gyerek részére tartottunk foglalkozásokat. „Az ismeretlen Budapest” című vándorkiállításunkat több iskolában is bemutattuk. Tanösvényt létesítettünk az általunk kezelt Homoktövis élőhelyén.

BÉKÉS MEGYEI HELYI CSOPORT

A Békés megyei Helyi Csoport 2011-ben is főként gyakorlati madárvédelmi és monitoring munkák folytatott. Egész Békés megyére kiterjed ragadozómadár-védelmi tevékenységünk, amely részben kapcsolódik a központi programokhoz: kerecsensólyom monitoring és védelem, rétisas monitoring és védelem, parlagi sas monitoring és védelem, kék vércse monitoring. A Biharugrai-halastavakon 18 éve folytatunk madártani kutatásokat, ahol elvégezzük a fészkelő vízimadár állományok felmérését, a vonuló- és telelő vízimadár állományok monitorozását. 2011-ben is elvégeztünk a megye teljes területén fehér gólya állományfelmérést. A védelmi és monitoring tevékenységhez szükséges munkák nagy részét 5-7 fő önkéntes végzi. Megszerveztük az Európai Madármegfigyelő Nap megyei programját. Együttműködési megállapodást kötöttünk a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósággal, ennek keretében kölcsönösen segítjük egymás természetvédelmi tevékenységét, felméréseink alapján készült adatbázisainkat egyeztetjük, segítséget nyújtunk egymásnak a határmenti természetvédelmi kapcsolatok kialakításában.

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI HELYI CSOPORT

Helyi csoportunk 2011-ben is kivette részét az MME fajvédelmi programjainak megvalósításában, bár a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósággal a korábbi években fennálló együttműködés hiánya miatt a 2011-es évben sok adat nem futott be helyi csoportunkhoz! A haris felmérésben 192 UTM-et mértünk fel, s a megye területén minimálisan 6 pár harist észleltünk. A gyurgyalag, partifecske felmérés során csupán 1 fő adatot kaptunk meg, így teljes képet nem kaphattunk idén a megyéről. A fehér gólya állomány felmérése szintén csak részleges volt 2011-ben, összesen 360 adatot töltöttünk fel megyénkből az online adatbázisba. A szalakóta

felmérésről is csak 1 fő adatait kaptuk meg. Az odúadatbázisba 3 telepről 133 adatot töltöttünk fel, illetve 4 UTM teljes felmérése történt meg az RTM általános felmérés keretein belül. Helyi Csoportunk sikeresen részt vett az MME HU-RO pályázatában vállalt kötelezettségek teljesítésében, részt vettünk a nyitó és zárókonferencián. Madarász Suli programunk eredményesen működött, két helyszínen vártuk az érdeklődő gyermekeket Debrecenben és Bocskai kertben. Saját szervezésű monitoring programunk volt a téli időszakban a teelő vetési varjú állomány változásának nyomon követése. A megyében programjainkon résztvevők száma min. 600 gyermek és 100 felnőtt volt. Az általunk megrendezett események közül 3 emelkedett ki : az Európai Madármegfigyelő Napokra szervezett programcsokor 3 helyszínen; a Madarak és Fák Napja tiszteletére szervezett bemutató madárgyűrésünk a debreceni Botanikus Kertben, és 2 terepi helyszínen tartott Fülemlék Éjszakája rendezvényünk; illetve a debreceni CAMPUS Fesztiválon való részvétel 4 napon keresztül. Tagjaink és az érdeklődők számára havonta szerveztünk előadásokat és terepi kirándulásokat 4 településen – 20 alkalommal az évben -, melyekről a mintegy 450 címet tartalmazó elektronikus hírlevélen keresztül adtunk tájékoztatást. A lakosság számára három alkalommal szerveztünk bemutató madárgyűrészt. Őszi daruvonulást megfigyelő autóbuzsos kirándulást is szerveztünk 3 alkalommal, melyre összesen 113 fő jött el.

GÖMÖR-TORNAI HELYI CSOPORT

Szemléletformáló tevékenységünk középpontjában az idén is az év madara állt, szinte valamennyi közösségi programunk kapcsolódott hozzá. Előadásokat 12 alkalommal tartottunk összesen 323 főnek. 7 alkalommal odúismereti foglalkozásokon mutattuk be az odúkihelyezés hasznosságát. Természetismereti foglalkozásainkon 5 alkalommal 171 fő vett részt; 3 alkalommal táborok számára szerveztünk tematikus napokat. 9 alkalommal, 265 fővel túráztunk Jósvalfő, Aggtelek, Perkupa, Szögliget, Múcsony és a Rakaca-víztározó környékén. Jeles Napok szervezéséhez is csatlakoztunk: Putnokon és Jósvalfőn a Madarak és Fák Napjához, az Állatok Világnapjához, Szalonnánál és Múcsonynál az Európai Madármegfigyelő Napokhoz; kapcsolódtunk a Fülemlék éjszakájának országos programjához. E programokon összesen 211 fő vett részt. Jósvalfői és szögligeti odútelepeinket 35 fő részvételével takarítottuk ki. Bemutató madárgyűrészt tartottunk 2 alkalommal a Rakaca-víztározónál 40 fő részére. 26. alkalommal szerveztük meg a Bódva-völgyi Madárvonulás-kutató és Természetvédelmi Tábor, melynek munkáját az ország 51 pontjáról érkezett 166 önkéntes segítette. A fészkelési időszakban 24 madárfaj 208 egyedét, az őszi tábor ideje alatt 65 faj 8534 egyedét gyűrésztük meg, ezzel a tábor eddigi működésének legeredményesebb őszi szezóját zártuk. A tábor munkájával 16 település 25 oktatási intézményének 1227 gyermeke ismerkedett meg. A Zöld Iránytű Alapítvány támogatásával felújítottuk és kibővítettük a Bódva-völgyi tanösvényt, aktualizálva újból kiadtuk a tanösvény kísérfüzetét. Az ANPI és a Gömöri Múzeum programjaihoz kapcsolódva 6 alkalommal 203 fő számára népszerűsítettük az MME programjait.

GÖDÖLLŐI HELYI CSOPORT

Az Egyetemi-erdőbe (Fácános) telepített odútelep ellenőrzését áprilistól júliusig kétheti rendszerességgel folytattuk. Az ellenőrzést 6-an végeztük, köztük középiskolás diákok is. A 40 odúból 11-ben történt költés, összesen 118 széncinege fióka repült ki. Május 7-án Gödöllőn tartottuk meg a Madarak és Fák Napja rendezvényünket. A kb. 200 résztvevő számára előadások hangzottak el a madarak életéről, madárvédelmi tanösvényt létesítettünk, odúkat lehetett barkácsolni és hazavinni, gyerekek részére helyben kitöltendő feladatlap és vetélkedő készült, illetve bemutató gyűrészt tartottunk. Május 26-án, Gödöllőn erdei környezetben, június 11-én, partifecske telepen, augusztus 4-én, Galgahévízen, augusztus 22-23-án, Zsámbokon egy bodzásban tartottunk bemutató gyűrészt, elsősorban gyerekek részére, összesen kb. 130-140 fő jelenlétében. Október 1-én galgahévízi Bika-tónál, 2-án Veresegyházán a homokbányában tartottuk meg az Európai Madármegfigyelő Napon rendezvényeinket, melyek során bemutató gyűrészt és rövid kirándulást szerveztünk. A programokon főleg gyermekes családok vettek részt. Július 29-e és augusztus 7-e között hatodik alkalommal rendeztük meg egyetemisták közreműködésével Galgahévízen a Bika-tavi Természetvédelmi és Ornitológiai Tábor (BITOT). A táborban 27 fő 10-14 éves diák 13 felnőtt szakmai segítő közreműködésével ismerkedett a természet értékeivel botanika, rovarászat, vízi világ, madarászat és gyűrészt programok keretében. December 27-29 között rövid téli tábor is tartottunk, ahol a természet téli arcát mutattuk be a nyári

táborban is résztvevő gyerekek számára. A gyurgyalag és parti fecske felmérést 4 fő részvételével július hónapban végeztük. Az eredmény: 30 költőhelyen 529 pár gyurgyalag, 6 költőhelyen 593 pár parti fecske. A füleskuvikok számára létesített odútelepen idén másodszor költött a füleskuvik. A környék revír térképezésének eredménye 10 költő pár.

BÁCS-KISKUN MEGYEI HELYI CSOPORT

A csoport 2011-ben is igyekezett a korábbi években megszokott és bevált rendezvényeket megtartani, illetve néhány új helyszínnel bővíteni a terepi programok számát. 2011-ben Hartán vártuk látogatóinkat a Fülemlék Éjszakája elnevezésű programon, melyen összesen mintegy 74 vendég hallgatózott velünk. A minden évben nagy sikerrel zajló, főként általános iskolásokat megmozgató Madarak és Fák Napja, valamint az ezzel járó vetélkedőt tavaly is megtartottuk egy hartai helyszínen, ahol a részt vevő gyerekek száma 52 fő volt. Tavaszközöntő bíbicváró programunkat a Böddi-széken 41 fő látogatta. A Gólya Road Show újra a megszokott útvonalon haladt, melyen a kedvező időjárás mellett 250 fő vett részt. Június elején és közepén három kört rendeztünk, az egyik Izsákon és környékén, a másik Baja valamint Mohács környékén volt. 2012-ben egy újabb helyszínnel szeretnénk bővíteni a Road Show-t (Kalocsa és környéke). Az október első hétfőjén, 2 helyszínen került megrendezésre a Nemzetközi Madármegfigyelő Napok. A Császártöltés és Érsekcsanád települések mellett lezajlott programon összesen 67 fő vett részt. 2010-ben a legnagyobb vonzerőt a császártöltési Vörös-mocsárban zajló madárgyűrűzés fejtette ki, így 2011-ben a többi helyszínen is megszerveztük a madárgyűrűzési bemutatók lebonyolítását. 18 alkalommal tartottunk bemutató madárgyűrűzést. A bajai és kiskőrösi gyűrűzéseken összesen 172 fő vett részt. Több településen is tartottunk előadásokat, illetve előadókat hívtunk, amelyek kivétel nélkül sikeresek voltak. Baján és Hartán nyolc alkalommal voltak érdekes természetvédelmi témájú előadások. Összesen 171 fő hallgatta meg előadóinkat. A kiskőrösi madár odúkészítő versenyre 8 kreatív diák nevezett be. Tavaly 39 fő vett részt madármegfigyelő túráinkon. Odúkészítő és kihelyező tevékenységünk megyeszerte aktív, melyek közül Kiskőrös, Harta, Hajós, Kiskunfélegyháza és Baja emelkedik ki. Itt vannak rendszeresen karbantartott odútelepeink. A CES gyűrűzéseinket is látogatták érdeklődők. Dávodon április és július között 10 fő érdeklődő figyelte a tudományos célú gyűrűzést.

VAS MEGYEI HELYI CSOPORT

2011. február 5-én rendeztük meg 20 fő részvételével a helyi csoport évi rendes közgyűlését a kőszegi Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontban. 2011. március 25-én a Madarak és Fák Napja országos vetélkedő területi fordulóját tartottuk meg a Hidegkúti Erdészházban, melyen hat 3 fős csapat vett részt. Március 26-tól április 3-ig működött a tavaszi Tömördi Természetvédelmi és Madárgyűrűző Táborunk, melynek során 31 faj 813 példányát gyűrűztük meg. Áprilisban hetedszer indítottuk el az Állandó Ráfördítésű Helyek madármonitoring és madárgyűrűzési programunkat a Tömördi Madárvártán, 32 faj 312 példányát gyűrűztük. Április és július között a „Nyugat-Magyarország fészkelő madarainak elterjedési atlasza” című ponttérképezéshez kapcsolódva 22 fő részvételével 39 db 10 x 10 kilométeres UTM négyzetben mértük fel a fészkelő madárfajokat. Összesen 156 faj jelenlétét mutattuk ki és 916 költést igazoltunk. Július 31-től november 6-ig tizenharmadik alkalommal folyamatosan dolgoztunk az őszi Tömördi Természetvédelmi és Madárgyűrűző programunkban. A több, mint három hónap alatt 85 faj 6410 példányát jelöltük meg. A Tömördi Madárvárta munkájában több, mint 400 fiatal vett részt 2011-ben az óvodásoktól az egyetemistákig. A tömördi réteken elvégeztük a füves élőhelyek fenntartását szolgáló cserje és fa kivágásokat. A Madarász Suli és Madarász Ovi nevelési programokban résztvevő csoportokat rendszeresen fogadtuk a Tömördi Madárvártán. Madárgyűrűzési bemutatót szervezetünk a „Csányi Alapítvány a Gyermekéért” program résztvevőinek, valamint az Európai Madármegfigyelő Napok alkalmából. Egy helyen került sor gólyafészek áthelyezésre és a 61 mesterséges fészekodúból álló telepet gondoztuk a kőszegi Chernel-kertben. A téli madáretetéshez idén 8 q napraforgót osztottunk szét aktív tagjaink között. Megjelentettük a Cinege, Vasi Madártani Tájékoztató 16. számát, mely a honlapunkon (<http://chernelmte.extra.hu/chcinege.html>) is elérhető.

FEJÉR MEGYEI HELYI CSOPORT

Nagy hangsúlyt fektettünk ebben az évben is a környezeti nevelésre és az MME népszerűsítésére a megyében. A Dinnyési–Fertőn a HCS. szervezésében 1 óvodás, 21 általános iskolás 2 gimnáziumi és 3 felnőtt csoportot vezettünk 587 fő részére. Továbbá, iskolások részére szerveztünk vízvizsgálati kirándulást 73 fő részére 4 alkalommal. A Velencei-hegységben 8 általános iskolai és egy felnőtt csoport részére szerveztünk természetismereti kirándulást. Ezen 202 fő vett részt. A Pelikánház Erdei Iskolával évek óta szoros együttműködésben vagyunk, továbbá itt van alkalom hagyományőrző és kézműves foglalkozások megtartására. Sikeres ez a programunk is, hiszen iskolások részére 10 alkalommal 230 fő részére tartottunk foglalkozásokat. A Velencei-tavon végeztünk hattyúgyűrűzést a Gyűrűző Központtal együttműködve kb. 20 hattyút jelöltünk színes és fémgűrűvel. Más HCS-kal való együttműködés jegyében részt vettünk a Komárom-Esztergom megyei HCs gereszei sólyomfészkek őrzésében, illetve a Gömör-Tornai HCs Bódva völgyi madárvonulás kutató tábor gyűrűzői munkájában (2 hét). A gólyáknak sokkal sikeresebb évük volt, mint az előző. A fészkek közel 90 %-át felmértük. A teljes állomány 80,16 %-ban volt sikeres költés és a kirepült átlagos fiókszám is több mint négyszerese: 3,16 fióka. A gyurgyalagoknak átlagos évük volt. A felmért 8 telepen összesen 108 pár költött és 240 fiókát repítettek ki. A vörös vércse láda program bevált. A tavasszal elfoglalt ládák száma: 18 és 3 az átlagos fiókszám. A hasonló módon kihelyezett bagoly költőládákból egyben költött gyöngybagoly. A füleskuvikok száma megcsappant. A korábbi 8-10 pár helyett csak két pár költéséről tudunk Nagylók térségében. A vízimadár monitoring és az RTM adatokat közvetlenül a Monitoring Központ adatbázisára töltik fel felmérőink (Dinnyési-Fertő, Soponya, Aba, Tác, Rétszilas, Sárret). A madárgyűrűző tábor közel 2 hónapig tartott, és ez idő alatt 2630 madarat gyűrűztünk. A táborban közel 150 fő vett rész, kb. 400 fő látogató mellett. Az Európai Madármegfigyelő Napokat ebben az évben a legtöbb részvevővel (362 fő) a Dinnyési-fertőn a Fejér megyei HCs szervezte meg. A megye déli részén több mint 300 odút tartunk ellenőrzés alatt és ezen kívül még legalább 200 odú van a tagjaink lakó körzetében valamint közterületeken pl. a fehérvári Sóstón 32 odú, a Velencei-hegységben 33 odú, melyek rendszeres ellenőrzését, karbantartását végezzük.

BARANYA MEGYEI HELYI CSOPORT

2011-ben ismét megszerveztük a fehér gólya, a haris, a kárókatona, a gémeke, a gyurgyalag, a partifecske, a vetési varjú és a bajsos sármány állományainak felmérését. A molnár- és füstifecskek fészkelő közösségeit 12 településen vizsgáltuk. Kiemelten foglalkoztunk a vörös kánya, a barna kánya, a rétisas, a békászó sas, a vándorsólyom, a vörös vércse, valamint a fekete gólya és a holló védelmével. A téli fészektérképezések eredményeként a vizsgált fajok 50 új fészket találtunk. A fekete gólyák számára 2 műfészket építettünk. A januári sasszinkron keretében 41 darab 2,5x2,5 km-es UTM négyzetben jártunk, és 26 rétisast figyeltünk meg. Vizsgáltuk az erdei fülesbaglyok téli gyülekezőhelyeit. A felmérés eredményeként 16 helyen összesen 229 példányt találtunk. A gyöngybaglyok számára kihelyezett 154 költőládából 43 db-ot foglaltak el költésre a baglyok. A sikeres költések eredményeként 29 macskabagoly és 160 gyöngybagolyfióka repült ki. A kezelésünkben lévő 19 énekesmadár odútelepen összesen 193 odút gondoztunk. Tavasszal az Orfű környéki területeken (Pécsi-tó, abaligeti parkoló, közúti elágazás) 4509, Sikondán 2168 békát mentettünk. Kővágótötös határában a tulajdonunkban lévő gypet nyár végén lekaszáltuk. A Sumonyi Madárvonulás-kutató Állomáson két táborozási ciklusban közel 200 napon keresztül gyűrűztük a madarakat. Összesen 86 madárfaj 26 916 példányát fogtuk be. Madárgyűrűzési bemutatót 11 alkalommal tartottunk. Önálló standdal 7 esetben vettünk részt mások által szervezett rendezvényeken (Tavasznitogató Zöld Családi Nap, Húsvéti Kézműves Vásár, Föld Napja, Térségi Természetismereti Vetélkedő stb.). A Madarak és Fák Napja alkalmából a pécsi állatkertben játékos vetélkedőkön teszteltük a gyerekek madarakkal kapcsolatos tudását, és segédkeztünk a baksai általános iskola hasonló jellegű rendezvényének lebonyolításában. A madármegfigyelő napokon 3 fő és 8 mellékhelyszínen kalauzoltuk az érdeklődőket, s 109 madárfaj 333 308 példányát figyeltük meg. A Fülemülék Éjszakája című programunkat Pécsen és Mohácson szerveztük meg. Októberben a Pécs Plazában Madarak Országútján címmel egésznapos rendezvény keretében mutatkoztunk be. Kirándulásokat 10 alkalommal szerveztünk, a madárvilágot népszerűsítő előadást szintén 10 alkalommal tartottunk. A nyári hónapok kivételével minden hónap második

keddjén klubnapi programokat szerveztünk. Az Év madara program keretében 7 alkalommal odúellenőrzési nyílt napokon mutattuk be az énekesmadarak telepítésének lehetőségeit. Jelenleg 19 oktatási intézménnyel állunk szerződéses viszonyban.

TISZAVASVÁRI HELYI CSOPORT

A csoport 1997 óta végzi havi rendszerességgel a környék vizes élőhelyeinek (Fehér-szik, halastavak) szinkronozását. Ez a program havi rendszerességénél fogva a tagság megtartását jól szolgálja, mert általában 4-5 fő vesz részt rajta. Tiszavasvári területén 2 tag végzi a Mindennapi Madaraink Monitoring program lebonyolítását. Tiszavasváriban került megrendezésre a Fülemülék éjszakája a Keleti-főcsatorna véderdejében 52 fő vett rajta részt 2011.05.20-án. Minden évben elvégezzük a fehér gólya fészkelő-állományának felmérését az alábbi településeken: Tiszavasvári, Tiszalök, Tiszadob, Tiszadada, Tiszanagyfalu, Tiszaeszlár, Rakamaz, Szorgalmatos.

SZATMÁR-BEREGI HELYI CSOPORT

Az odútelep népszerűsítő programban januárban elvégeztük a fehérgyarmati Kossuth-parkban lévő odúk takarítását, majd márciusban a Rozsályi Általános Iskola tanulóival (209 fő) ellenőriztük az iskolaudvarban elhelyezett mesterséges fészkeket. A „Fülemülék Éjszakája” rendezvényt május 6-án, rendeztük meg a Tivadar településhez tartozó Tisza ártérben. A programon főként helyi iskolások és érdeklődők vettek részt, de távolabbról érkező vendégek is voltak. A résztvevők száma: 30 fő. Fecskefigyelő hajózást a Tiszán június 4-én, Jánd település és Olcsvaapátihoz tartozó Tisza szakaszon szerveztük, a hajókiránduláson a résztvevők megismerhették a Tisza jellegzetes madárvilágát, megnézhettek egy szürke gém telepet és közelről szemlélhették az Olcsvaapáti partifecske kolóniát. A résztvevők száma: 90 fő. „Gólya road show”-n június 18-án, Csengersima főutcáján lévő gólyafészkeket jártuk végig és Nagy Károly segítségével meggyűrtük a fiókákat. A résztvevők száma: 20 fő. A Fehérgyarmati Vigasságok rendezvényre készítettünk egy nyolc transzparensből álló, hordozható kiállítást. A kiállítás anyagának hozzávetőleg egyharmada, a központi szóróanyagokból készült. „Európai Madármegfigyelő Napok” rendezvény megtartása a Cégénydányádi kastélypark Természetvédelmi Területen történt. A programban helyi általános és közép-iskolai diákok és kísérőik vettek részt kb.: 345 fő. 6 alkalommal vettünk részt sérült fehér gólya mentésében, a bekerült gólyák ápolását, etetését továbbszállításig több alkalommal végeztük. Általános iskolákban és óvodákban népszerűsítő előadásokat tartottunk közel 130 gyereknek. Részt vettünk 8 településen a fehér gólya állomány-felmérésében, ebbe tagtársainkat is bevontuk. December közepén, főként óvodásoknak (100 fő) „Madárkarácsony” programot rendeztünk a fehérgyarmati Kossuth-parkban kihelyezett madáretetőnél.

CSONGRÁD MEGYEI HELYI CSOPORT

Csoportunk az 2011-ben is folytatta évek óta folyó ismeretterjesztési, kutatási és természetvédelmi programjait. A szegedi Százszorszép Gyermekházban 8 taggyűlést, előadást szerveztünk Madarász klubunkban. A Koch Sándor Ismeretterjesztő Társulat székházában havonta szerveztünk előadásokat. Két helyszínen Madarász Ovi programot indítottunk. A nagyközönség részére kirándulásokat, madárgyűrzéseket hirdettünk a madarak és fák napja, illetve a nemzetközi madármegfigyelő nap alkalmából a Szegedi Vadasparkban, a szegedi Fehér-tavon és a hódmezővásárhelyi Téglagyári kubikgödröknél. Az érdeklődő tagjaink kalauzolásával két alkalommal figyelhették meg a daruvonulást és három helyen a fülemüle dalt. Tavaszköszöntő továbbá Madarak és fák Napi kirándulást szerveztünk a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetbe, majd júniusban Szegeden egy belvárosi természetbúvár sétán vehettek részt az érdeklődők. A KNP Igazgatóság Sándorfalva melletti "ikerházában" működtetjük madárgyűrző táborunkat, amely áprilistól novemberig 101 napon végzett madárbefogást. Összesen 10466 madarat sikerült meggyűrzni, 1878 hazai és 24 külföldi gyűrés visszafogás mellett. 2011-ben is részt vettünk a fokozottan védett ragadozómadár-fajok, illetve a fehér gólya állomány fészkeinek felmérésében, a vízimadár-szinkronban, az MMM és RTM programban. A madaras adatgyűjtéseken túl közreműködnek tagjaink

botanikai, emlőstani adagyűjtésekben. Együttműködünk a Kiskunsági és a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósággal. Kiemelten foglalkoztunk a határmenti monitoring madárprogramok fejlesztésével egy Magyar-Román Határmenti pályázat keretében. Tagjaink közreműködésével mintegy 500 mesterséges szalakótaodút és 400 vércse műfészket kezeltünk, ellenőriztünk, ily módon segítve a pusztai madárfajok állományát. A szalakótavédelmi program szerb-magyar határmenti együttműködési pályázat keretében zajlott. A fentiekén túl több száz énekesmadár-, bagoly- és denevér odút kezelnek tagjaink. Folyamatosan figyelemmel kísérjük a megye ritka ragadozó madarainak állományát. Aktívan részt vettünk a Szeged Megyei Jogú Város területén helyi védett természeti területek előkészítésében. Programjainkról tagjainknak rendszeresen postai és e-mailes meghívót küldtünk, de azok megtalálhatók a www.feher-to.hu internetes oldalon is. Összesen 38 nyilvános programot (előadást, kirándulást, bemutató gyűrűzést, jeles napi programot) szerveztünk az év folyamán, amelyen néhány százal több, mint ezer fő vett részt.

VESZPRÉM MEGYEI HELYI CSOPORT

2011-ben is folytattuk a jól bevált programjainkat, a Nemzeti Park Igazgatósággal közösen megrendeztük az egész napos tavaszi madármegfigyelő napot a várpalotai bányatavaknál, közben, folyamatosan bemutató gyűrűzést tartottunk. A következő nagyobb rendezvényeink a „Madarak és Fák Napja” eseményéhez köthetők. Bemutató gyűrűzést tartottunk a pécselyi Kistónál a pécselyi óvodásoknak és iskolásoknak, valamint a balatonfüredi iskolásoknak. Hasonló eseményen vettünk részt Balatonfűzfőn a horgásztanyán, a horgászokkal közös program madártani részét mi adtuk, madárgyűrűzés volt. 80-90 gyermek és tanár vett részt a rendezvényeken. A helyi csoport tagjai a Papkeszi - Colorchemia lakótelep 75 éves jubileumi rendezvényére meghívást kaptak, ahol a madárgyűrűzést kérték tőlünk, sokak számára tudtunk igazi élményt nyújtani. Szakmai programjaink voltak: a fehér gólya felmérést 15 fővel végeztük a megye településein. Vízimadár monitoring változó létszámmal zajlott, téli sasszinkron, ragadozó madár felmérés szintén. 2011-ben, gólya road show keretében 8 helyszínen nagy élményt nyújtó fehér gólya fiókagyűrűzést végeztünk. A helyi csoport tagjai bekapcsolódtak a Balaton északi partján tartott bütykös hattyú road showba, ahol aktívan részt vettek a madarak befogásában, gyűrűzésében, valamint a hattyúkkal kapcsolatos ismeretterjesztésben. Az őszi Európai Madármegfigyelő Napok fő rendezvényét, immár hagyományosan, a nemzeti parkkal közösen, Várpalotán tartottuk. Ismét nagy siker kísérte, folyamatos volt a látogatottság. Az elmúlt telek során komoly összeget fordítottunk a téli madáretetésre, amikor is a jelentkezőknek, a készletek erejéig, ingyen adtuk a napraforgó magot, szerencsére tovább tudtuk folytatni ezt a hasznos tevékenységet. A csoportunk tagjain kívül a környék óvodáinak, iskoláinak is segíthettünk. Több alkalommal vettünk részt sérült madarak befogásán, illetve adtunk tanácsot, hogy hová lehet vinni azokat. 2011-ben már a denevérekkel kapcsolatban is próbáltunk segíteni. Komoly segítségünkre volt, hogy a nemzeti park képviselői fogadták megkereséseinket, és ahogy tudtak, úgy segítettek, élő, napi kapcsolatunk van velük. Az év decemberében felavattuk Csörgéy Titusz – neves ornithologus elődünk -szobrát Csapokon a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság kertjében. Sikeresnek tartjuk az egyesület kiadványainak terjesztését, a madárvédelem népszerűsítését.

SOPRONI HELYI CSOPORT

Újév napján a szokásos újévköszöntő madarászaton Mekszikópusztán 13 fő vett részt. A januári ragadozómadár szinkron-számolásokban 4 fő tagtársunk vett részt. Április és július között részt vettünk a CES programban, immáron a kezdetektől számítva nyolcadik éve. Március-augusztus között 10 fő vett részt a Nyugat-Magyarország északi madarainak elterjedési atlasza c. program UTM alapú terepi felvételezéseiben. Április elején a FHNPI-val közösen megszerveztük és lebonyolítottuk a „Vadlúd, daru, hattyú workshop-ot, mintegy 30 fő részvételével. Csoportunkból két fő végzett felmérést az MMM programban. Májusban a „Fülemülék Éjszakája” rendezvényünkön, Nagycenken a kastélyparkban 20 fő vett részt. Júniusban az első Fertő parti gólya roadshow-n egy fő tagtársunk vett részt. A Sopron-Fertőd - kistérség gólyakataszterének elkészítésében négy tagtársunk vett részt. Szeptemberben a XI. Magyar Madarászfutam szervezésében 3 fő tagtársunk vett részt. Szeptember és március között a hóközépi Fertő-menti vadlúd szinkron-számolásokban négy tagtársunk vesz részt.

Az októberi Európai Madármegfigyelő Napok alkalmából szervezett terepi programunkon Sopronban és Ágfalván 64 fő vett részt. Összejöveteleinket a Soproni TIT Breuer György Madártani és Természetvédelmi Szabadegyetemének keretében szerveztük, alkalmanként egy-egy ismeretterjesztő előadással fűszerezve. Ezek két alkalommal a tavaszi és két alkalommal az őszi szezonban zajlottak. Az összes résztvevők száma 150 fő volt. A helyi csoportunk honlapja az elmúlt évben is folyamatosan bővült az aktuális eseményekkel. <http://www.mmesopron.freeweb.hu>

NÓGRÁD MEGYEI HELYI CSOPORT

2011-ben a legnépszerűbb rendezvényünk; a Muray Róbert kiállítás volt, melyet 3500 fő tekintett meg májustól-júniusig az ipolytarnóci Ősmaradványok Természetvédelmi területen. Erdei iskolákkal együttműködve közel 15 foglalkozást tartottunk, illetve 9 előadást több témakörben (madarak, természetvédelem, tájak, helyi védett értékek), melyeket 450 fő hallgatott meg. Fülemülék éjszakája programot hat helyszínen hirdettük meg Karancslapujtón, Dejtáron, Drégelypalánkon, Szügyben összesen 72 fő vett részt. Európai Madármegfigyelő Napokat 25 fő részvételével Karancslapujtón, Szécsényben, és Hugyagon rendeztük meg, utóbbi helyszínen gyűrűző bemutatóval egybekötve. Dejtári gyűrűző táborunkban 60 fő látogatót fogadtunk, és 200 madarat gyűrűztünk meg. Helyi rendezvényeken (falunap, vadásznapi) a standunkat 225-en látogatták meg, kirándulásainkon 40 fő vett részt. Felmértük a teljes megyei gólyaállományt, közreműködtünk több fióka mentésében, illetve az áramszolgáltató számára jeleztük a problémás fészkeket. Fehér gólya Road show program keretében Drégelypalánk, Ipolyvece, községekben végeztünk bemutató gyűrűzést. A rendkívül kedvező évnél köszönhetően 7 fészekben, 28 fiókára került gyűrű az ÉMÁSZ segítségével, amit óvodások, iskolások (80 fő) kísérték figyelemmel. 19 fővel végeztük fokozottan védett madárfajok felmérését, így többek között a fekete gólya, parlagi sas, békászó sas, kerecsen és vándorsólyom, uráli bagoly, valamint az uhu állományára vonatkozóan. A következő monitoring programokban vettünk részt: Mindennapi Madarak Monitoringja, Középfeszültségű Oszlopfelmérés, Sasszinkron, Vonuló Vízimadár Szinkron, RTM, illetve az Odúprogram. Az Ipoly Völgye Különleges Madárvédelmi Területen az egyik vizes élőhelyet, egy létesítendő híd és a hozzákapcsolódó út veszélyeztette, ezért nyomvonal módosítását indítványoztuk az érintet hatóságoknál, beruházónál, több civil szervezettel együttműködve. Az év végével a kivitelezés befejeződött, az útszakasz ideiglenesen átadásra került. A területen található élőhely szinte teljes egészében megmenekült.

KISALFÖLDI HELYI CSOPORT

Amint 1986 óta minden évben, idén is elvégeztük a fehér gólya állományfelmérését. 199 településen 225 db fészket ellenőriztünk, amelyek közül 156 fészek volt lakott, belőlük rekord mennyiségű, összesen 392 fióka repült ki. Ez a fiókaszám több mint duplája a 2010. évinek. A megyei gyöngybagoly-védelmi program során elvégeztük a 26 költőláda ellenőrzését, karbantartását, amelyekből 51 gyöngybagolyfióka repült ki, 3 ládában pedig macskabaglyok költöttek. A csoport tagjai összesen 143 db énekesmadár odút is kezelnek. A fertői és a hansági vízimadár monitoring keretében heti gyakoriságú megfigyeléseket végzünk. A harisvédelmi program során kb. 5200 hektár potenciális költőhelyet mértünk fel, 30 revírt regisztrálva. Az előző években felmért gyurgyalag telepek közül az idei évben csak a problémás telepeket ellenőriztük. A Györszentiváni Madárbarát Kör kéthetenként tart összejöveteleket, 10-12 fő részvételével, a györszentiváni általános iskolában több alkalommal madáretető és odú készítést szervezett a gyermekek részére, a tél folyamán pedig két alkalommal tartottak madáretető népszerűsítő rendezvényt a településen. A Fülemülék Éjszakája rendezvény 3 helyszínen zajlott, 57 résztvevővel. Madarak és Fák Napi programot 2 helyszínen rendeztünk, amelyekbe 362 érdeklődő, főleg általános iskolás korú gyermek, kapcsolódott be. A Gólya Road Show az idei évben szintén nagy sikert aratott. Az Európai Madármegfigyelő Nap alkalmából 2 helyszínen 59 ember számolta a madarakat.

BÖRZSONYI HELYI CSOPORT

Legfőbb céljaink: az élőhely- és fajvédelem, valamint a szemléletformáló tevékenység. Rendszeresen frissített honlapot üzemeltetünk www.borzsony.org címen. A helyi csoport szervezésében lebonyolított jeles napok: A Föld napja alkalmából Királyrét környéki erdőtakarítást szerveztünk 25 fő részvételével 18 km erdei utat tisztítottunk meg, a Takarítási Világnap keretében a Duna-part megtisztítását 9 fő segítette Dunakeszin, a Madarak és Fák Napja alkalmából Dunakeszin, Gödön és Vácon Fülemülék Éjszakája rendezvényeket tartottunk, amelyre 133 érdeklődő érkezett. A verőcei II. Outdoor Fesztiválon MME sátrat állítottunk, adományt gyűjtöttünk, szórólapoztunk (4 önkéntes). A Gyadai-réten odú bemutató terepi foglalkozásokat szerveztünk 3 önkéntessel, 100 körüli látogatóval. Az Európai Madármegfigyelő Napokon 3 helyszínünkön 160 látogatót fogadtunk. A vándorsólyom költőhelyeket figyeltük, két fészekből 5 fióka repült ki. A hozzánk került 28 pld sérült madár ellátását, szállítását és repatriálását biztosítottuk. A fokozottan védett fajok monitoringját elvégeztük. Az általunk kihelyezett 33 bagolyládából 16-ban volt költés. Gólya felmérés 43 településen. Az Ipoly Erdő Királyréti Erdészet Pro Silva kezeléssé, 306 hektáros mintaterület madárfaunájának monitoringját bonyolítottuk le. Több tábort rendeztünk 2011-ben. A XIX. BOTT 07.11-23-ig tartott, 54 fő, 11-14 éves korú gyermek táborozott. A fő program a madárgyűrűzés volt. Nyílt napon 50 érdeklődő látogatta meg a tábort. A „Nagyszülő - Unoka Tábor” 07.24-30. között zajlott le. A XXXI. BTT 07.31-től 08.12-ig tartott. Itt 48 gyermek kapott természet ismereti tudást 14 felnőtt irányításával. A téli szünetben 2 napos Téli Tábor került megrendezésre, 19 gyereket tanított 10 felnőtt. A területünkön már 34 odútelepen több, mint 900 db odú van, ebből 656 rendszeresen ellenőrzött. Idén 120 db új odút gyártottunk társadalmi munkában. Az odú összeszerelést 21 tagtársunk végezte egy nyílt odúbarkácsoló napon. Az ellenőrzéseket 16-an vállalták, többen óvodásokat, kisiskolásokat is kivittek, bemutatni a madárvédelmet. Munkásságunkat Pest megye képviselő testülete a „Pest Megye Környezetvédelméért” díjjal ismerte el.

SZEKSZÁRDI HELYI CSOPORT

A csoport 2011-ben szervezett programjai között központi szerepet kapott a fiatal generáció. Több óvodában is heti, havi rendszerességgel tartunk órákat, melyeknek nagy népszerűségnek örvendenek. A gyerekekkel készítettünk madárkalácsokat, volt külön beszélgetős, játékos foglalkozás a gólyáról. Szerveztünk nekik kirándulást Szálkára, amit egybe kötöttünk egy madárgyűrűzéssel. Ezt rendkívül élvezték. Összesen körülbelül 100 gyermeket oktattunk rendszeresen. Idén is megrendeztük a városi kórház parkjának területén a fülemülék éjszakáját, és örömeinkre szolgál, hogy idén egész szép számú látogató gyűlt össze. Ezt összekötöttük egy természetfotós kiállítás megtekintésével, amely szintén a kórház területén került megrendezésre, magát a programot pedig színesítettük madárgyűrűzéssel. Kellemes érzés volt, hogy pár turista is eljött a programra, mert olvasták a kihelyezett plakáton az esemény hirdetését, illetve ismerősöktől hallottak róla. Ez azt bizonyította, hogy jó irányba kezd elmozdulni az egyesület hírének terjesztése. Év végén a kitaró önkéntes és 7 lelkes látogató részt vett egy ragadozó madárgyűrűzésen. Irodánkban szombatonként ügyeletet tartottunk. Egyre nagyobb a kereslet madáretetőkre és odúk iránt, ezért 3 önkéntesünk szombaton rendszeresen, illetve hétköznap szabadidejük függvényében etetőket és odúkat gyártanak. Eddig elkészült egy nagy madár önetető, ami az egyesület irodájának kertjében helyeztünk el. Ezen kívül még egy nagy etetőt készítettünk egy óvodának, egy kisebbet pedig egy magánszemélynek, egy óvoda kérése alapján pedig készítettünk egy 4 rekeszes verébpanelt. Foglalkozunk sérült, beteg madarak befogásával, gondozásával is. 2011-ben 4 madár került hozzánk. Ebből egy feketeérte elpusztult, de sikeresen elengedtünk egy fiatal kék cinegét, illetve egy sarlós fecskét. Jelenleg egy gyöngybagoly áll a gondozásunk alatt.

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI HELYI CSOPORT

Csoportunk 2011-ben számos terepi és szemléletformáló programot szervezett és valósított meg a megyében. A fajvédelmi és monitoring programok között a fehér és fekete gólya, uhu, gyöngybagoly, haris, gyurgyalag, parti fecske, vízimadár monitoring és ragadozómadár-védelem emelkedik ki, míg a tárgyévben 3 helyszínen valósítottunk meg békamentést több ezer kételtű megmentésével. Kiemelt tevékenységünk a szemléletformálás. 1 hónapos XXI. Hopp Ferenc Madarász Tábor közel 200 érdeklődött fogadott augusztus hónapban, majd az Európai Madármegfigyelő Napok (94 fő) és a XI. Tatai Vadlúd Sokadalom (12.000 látogató) vonzott nagyszámú érdeklődőt a rendezvény helyszínekre. Mindezek mellett 8 meghirdetett túrával (pl. 2 Fülemülék Éjszakája) és gyűréssel propagáltuk az egyesület munkáját, 600 látogatóval. Erdei iskolákban, iskolai programba építve 16 alkalommal szerveztünk ismeretterjesztő előadásokat, amelyeken közel 350 iskolás került közelebb az egyesületi élthez. Lelkes önkénteseink segítségével 6 odútelepen 200 odút kezelünk, illetve 129 mesterséges ragadozómadár-fészket kezelünk. Egy alkalommal szerveztünk természetvédelmi élőhelykezelési akciót Naszály és Szomód külterületén löszgyepek természeti állapotának helyrehozatalára. Egyesületünk tagsága részt vett az országos Te szedd! szemétyűjtési akcióban. Munkánkban mind szakmailag és anyagilag a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság és a Száz Völgy Természetvédelmi Egyesület volt partnerünk. Számos önkéntesünk polgári természetőr jogosítvánnyal segíti az állami természetvédelem munkáját, így például speciális ragadozó madár fészekőrzéseken.

HEVES MEGYEI HELYI CSOPORT

Legfontosabb tevékenységeink ebben az évben is a fajvédelmi, felmérési programok voltak. Ragadozómadaraknál a következő fajok költéseit regisztráltuk megyénkben: parlagi sas 10 pár, vándorsólyom 1 pár, kerecsensólyom 8 pár, vörös vércse 160 pár, egerészölyv 100 pár, kékvércse 38 pár, erdei fülesbagoly 50 pár, hamvas rétihéja 5 pár. A kutatásban 3 ember vett részt. A fehér gólya felmérés során 54 községben végeztük el a számlálást, melynek eredménye: 77 pár 192 fiókat röptetett. A programban 7 fő vett részt. A gyurgyalag-partifecske program keretében 12 élőhelyet vizsgáltunk, gyurgyalagból 143 pár, partifecskéből 548 pár költött. A felmérést 12 önkéntes segítségével végeztük el. Gyöngybagoly-védelmi program során 23 településen ellenőriztük az általunk korábban kihelyezett költőládákat, 43 fióka repült ki ezekből. Résztvevők: 2 fő. Csoportunk három helyen működtet odútelepet, egy önkéntes segítségével. Gyűrézőtábort két alkalommal szerveztünk, februárban Parádsasváron 188 példányt gyűréztünk, résztvevők: 18 fő, augusztusban Hevesvezekényen 77 példányt gyűréztünk és 26-an vettek részt a programokon, amiket 4 önkéntes segítségével bonyolítottuk le. Tavasszal a „Madarak és fák napja” alkalmából bemutató gyűrézést és az MME-t bemutató előadást tartottunk Gyöngyösön a Mátra Múzeumban, illetve a múzeum parkjában, önkéntesek 2 fő, látogatók kb. 600 fő. Nyáron madármegfigyelő túrát szerveztünk a Tisza-tónál, a programon 18-an vettek részt, a szervezésben 2 fő segédkezett. Az országos szervezésű Gólya Road Show keretén belül 06.11-én két helyszínen, Hatvanban és Horton rendeztük meg a programot. Mindkét fészekben négy fióka volt, őket meggyűréztük, majd az érdeklődők a kosaras autó segítségével megnézhatték a fészket, a gólyafiókákat. Résztvevők: Hatvanban 40 fő, Horton 15 fő, önkéntesek 2 fő.

DOMBÓVÁRI HELYI CSOPORT

2011-ben 15 olyan programot szerveztünk, amire tagjainkat, családjukat és barátainkat szeretettel vártuk. Közel 3200 fő vett részt a kirándulásainkon, rendezvényeinken és a fotókiállításokon. Erdei iskoláinkban és nyári szaktáborainkban kb. 650 tanulót fogadtunk. Téma és jeles napi programjainkon 420 fő vett részt. Madárbarát kert program keretében 300 db odú gondozását, ellenőrzését és tisztítását április 20-tól szeptember végéig négy alkalommal végeztük. A munkában madarász-sulisok, erdei iskolások, szakkörösök és a nyári szaktáborozók vettek részt 10-24 fős csoportokban. Összesen 326 fő. A kihelyezett odúban négy madárfaj költött, 266 fészekaljából 1231 fióka repült ki. Fajvédelmi program keretében ládahielyezés, ládacsere, a fészekaljakkal ellenőrzése, a ládák tisztítása volt az elvégzett feladat, hogy a sérülékeny gyöngybagoly állomány stabilizálódjon. A fehér gólya felmérést Tolna megye teljes területén elvégeztük, az elmúlt 30 év legmagasabb szaporulatát regisztráltuk. Dombóvár és körzetében 32 fiókat gyűréztünk. 2011-ben a költőpárok több mint 90%-a sikeresen költött. Először találtunk - fiókáit sikeresen felnevelő - hat fiókás fészket. A költőpárok 52%-nak 4-5 fiókás fészek

volt. Rétisas esetében a három ismert fészekben volt kotlás, két helyen repített a madár összesen 3 fiókat. Gyurgyalag esetében a működési területünkön 5-14 költőüreges telepet 12 helyen regisztráltunk. Jeles napi rendezvényeink látogatottsága tovább nőtt. „Vizes élőhelyek világnapja” – 36 résztvevővel a Béka tavaknál távcsöves megfigyelés, a Madárvártánál gyűrűzési bemutatót tartottunk. Madarak és fák napján a túskei táborhelyen 27 tanulónak szerveztünk vetélkedőt. Legsikeresebb programon, az Európai Madármegfigyelő Napon 13 iskolai csoportot fogadtunk. Szakvezetést tartottunk a mintakertben, de volt gyűrűzési bemutató és távcsöves terepi program is. Fotókiállításunk két helyi és egy vidéki iskolában volt - Tóth Zsolt képeit tekintethették meg az érdeklődők. Az anyag egy része az év madaráról készült, az odútelepítéstől a gyűrűzésig. A kiállítást közel 2500 fő látta, 23 tanuló csoportnak tartottunk előadást a madárvédelemről, ill. a széncinegéről. A SZÉNCINEGE program keretében 100 db „B” odút készítettünk és helyezünk ki az odútelepekhez és a kertés házakhoz. A munkában 45 fő segített.

ZALA MEGYEI HELYI CSOPORT

2011-ben a hagyományos rendezvényeinket megtartottuk. Madarak és Fák Napja versenyt az Ady Gimnáziumban Zalaegerszegen szerveztük meg 3 iskola csapata részvételével. Egy napos gólyagyűrűző körutat tartottunk Zalaistvándtól Zalalövőig, melyet 112 fő érdeklődő tekintett meg és a megyei sajtó is végig kísért minket. Az Európai Madármegfigyelő Napokon 2 helyszínen, Fenékpusztán és Zalaváron, a töltésen fogadtuk az érdeklődőket, 166 fő érkezett. Madarak és Fák Napján a keszthelyi mólóról indulva egy órás hajó úton 30 főnek mutattuk be a parti nádas mentén és a tavon élő madarakat. Fülemülék éjszakáján 23 érdeklődő jött ki Fenékpusztára ismerkedni legszebb hangú énekesünkkel. Önkéntes nap keretében Fenékpusztán egy céges támogató 80 dolgozója ismerkedett az ott folyó munkával, valamint odúkat és gólyafészek alapokat gyártott. A Zalai Falvak Egyesület 15 aktivistája a fenékpusztai partszakaszt szabadította meg a partra került szeméttől 8 óra alatt. Belga cserkészek 30 fős csoportja négy napon keresztül legelő karbantartást végzett Fenékpusztán. Vetítéses előadásokat tartottunk ismeretterjesztés céllal iskolákban, óvodákban, nyugdíjas klubokban, 8 alkalom összesen kb. 240 fő részére. A Kis-Balaton nádi énekes monitoring programot 2011-ben is folytattuk 2 napon keresztül 8 fő segítségével. A madármentő állomásra kb. 350 sérült egyed került, melyeket önkénteseink gondoztak, és nagy részük egészségesen elrepülhetett. Tanösvényünket áprilisban adtuk át, melyről megtudható a bemutatott természetvédelmi berendezések használata, megismerhető a Balaton-part állat és növényvilága. Az idei évben a korábbiakhoz hasonlóan, 8800 látogatója volt a Madártani Állomásnak. Ők részesei lehettek a madárgyűrűzésnek is, melynek keretében közel 12 000 madár lábára került gyűrű. A gyöngybagoly költőládák ellenőrzését és a fiókák gyűrűzését 3 napon keresztül 5 fővel végeztük. Elkészült 100 db deszka odú, melyeket a megye területén helyeztünk ki.

KAPOSVÁRI HELYI CSOPORT

2011-ben legtöbbször terepi madarászatot tudtunk kínálni a helyi sajtó, a tourinform iroda és saját levelezőlistánk segítségével az érdeklődőknek, akik között mindig volt új arc – a kirándulásokon az év során 74 fő vett részt. A kedves helyszínek között a Boronka TVK, az ún. Orci rét, a kaposszerdahelyi Tókaji parkerdő és Somogyárd ill. Somogyfajsz határa szerepelt. A gyerekek számára két alkalommal a Madarak és Fák Napja kapcsán vetélkedőt ill. akadályversenyt szerveztünk. Hagyományos terepi akadályversenyünkön a Kaposvári kistérség 10 iskolájának 8-8 fős csapata verseng egymással – akiket felnőttek is szép számban kísérik, ez tehát mintegy 100 fős létszámot jelent. Jó alkalom ez az MME ismertségének növelésére. Nem jöhetne létre ez a verseny számos önkéntesünk nélkül. Madárgyűrűzési bemutatót három alkalommal – három évszakban tudtunk lebonyolítani, ezeken családok, baráti társaságok és iskolai osztályok is örömmel megjelentek, tehát tavaly is a legnépszerűbb ajánlatunk volt: az év során 92 látogatót fogadhattunk a gyűrűzéseken minden korosztályból. A Fülemülék éjszakája kapcsán már harmadik éve tudunk együtt dolgozni a Magyar Csillagászati Egyesület aktivistáival. Több jeles napon is képviseltük az egyesületet: Állatok világnapján MME-standdal a város legforgalmasabb üzletházában, a Múzeumok éjszakáján éjszakai előadással, amely több családot érdekelt (kb. 50 látogató), és a Kaposvári Egyetem „ÖKO-napján” is MME-standdal népszerűsítették önkénteseink az egyesület tevékenységét. Egy fotóvetítéses előadást is kínáltunk a téli időszakban, amelyen 27 fő jelent meg. A téli Sas Szinkronon egy 6 fős önkéntesekből álló csapat vállalt feladatot Somogyfajsz közelében. A helyi csoport 7 önkéntese évi rendszerességgel végzi a gólyafészek felmérést a megye kijelölt településein. Az idei évben is

elvégezték ezt a munkát a kijelölt időszakban. A kaposvári Berzsenyi parkban a korábbi években elhelyezett 9 fészekodú kezelése rendszeres tavaszi és őszi munkánk, a költés időszakában pedig figyelemmel kísérik a fészkelést is. Lakossági bejelentések alapján önkénteseink tavaly is segítettek sérült madarak ellátásában a nemzeti parkkal együttműködve.

ÉSZAK-BORSODI HELYI CSOPORT

A Helyi Csoport 900 km²-es működési területén a következő védett és fokozottan védett madárfajok állományát és azok veszélyeztető tényezőit mérte fel: fehér gólya, fekete gólya, békászó sas, kígyászölyv, vándorsólyom, haris, gyöngybagoly, gyurgyalag, uráli bagoly, fehérhátú fakopáncs, vetési varjú. Az Egyesület központi programjai közül tagjaink a Mindennapi Madaraink Monitorin programban és a Középfeszültségű Oszlopok Felmérésében vettek részt. Fészekodú telepeket működtetünk, téli madáretetéshez napraforgót biztosítottunk, madármentésben, fészekáthelyezésekben több alkalommal közreműködtünk. Adatokkal, tanácsadással segítettük a lakosságot, a természetvédelmi hatóság és a BNPI munkáját. Áprilisban kirándulást szerveztünk a Bükk-hegységbe. A helyi médiában és a rádióban számoltunk be munkánkról.

ZEMPLÉNI HELYI CSOPORT

A helyi csoport 2011-ben is főleg az aktív tagságot érintő szakmai programjait végezte. Ezek közül legjelentősebb a védett és fokozottan védett madárfajaink fészkelésének ellenőrzése, védelme. A működési területünkön mintegy 1200 fészket, költőládát tartunk nyilván. Ezek ellenőrzése nem kis feladatot ró a tagságra. Ebben a munkában 10-15 fő vesz részt. Másik nagy feladatunk a területünkön nagy számban előforduló fehér gólyák fészkelésének ellenőrzése, a fészkek és tartójuk karbantartása, cseréje. A 175 településen felvett 700-800 fészkek ellenőrzésében 2-6 fő vesz részt. Minden évben részt veszünk a sasszinkron felméréseiben, és a Középfeszültségi Oszlopok felmérésében és szigetelésében. Ebben a programban 10-15 fő vesz részt. Ezeken a fő programjainkon kívül minden évben elvégezzük a vízirigó, gyurgyalag, haris, és különböző harkályfajok felmérését is, melyeken 10-15 fő vesz részt. Egy 31 odúból álló odútelepünkön végzünk bemutatót és felmérést az odúlakó madarak fészkelésének gyakoriságáról. Ezen a programunkon 20-25 fő vesz részt. A tagságnak megrendezett fő programunk a Gyűrűző és Természetismereti Tábor, melyet szokás szerint augusztus utolsó hetében tartottunk meg, a Zempléni-hegységben található csurgói kutatóháznál. A táborban 8 nap alatt 51 fő vett részt. A bemutató jellegű gyűrűzésen 18 faj 57 példányát sikerült megfogni és a résztvevőknek megmutatni. A jeles napokat szintén megtartottuk 3 napban, (Madarak és Fák Napja; Európai Madármegfigyelő Napok) melyen 26 fő vett részt. Csatlakoztunk a Fülemlék Éjszakája programhoz is, melyen 12 fő vett részt. 3 alkalommal szerveztünk és hajtottunk végre természetvédelmi élőhelykezelést, mely főleg a cserjésedő hegyi rétek kaszálását jelenti. Ezenkívül 5 alkalommal gyurgyalag fészkelő telepnél végeztük el a partfal takarítását, hogy azt fészkelésre alkalmassá tegyük. A helyi csoport 2011-ben 4 madarász túrát szervezett, melyeken összesen 19 fő vett részt.

TISZAKÖZI HELYI CSOPORT

A 2011-es évben igyekeztünk bővíteni a helyi csoport kapcsolatait, népszerűsíteni a MME-t, és lehetőséget biztosítani a csoportban tevékenykedő madárbarátoknak. Folytattuk az elmúlt évben megkezdett odútelepítési akciónkat, amelynek keretében márciusban 4 db vércseládát és 3 db gyöngybagoly ládát helyeztünk ki Márciusban tavaszi madarász túrát tettünk 20 fő részvételével. Helyi csoportunkból 6 fő vett részt a Mindennapi Madarak Monitoring programba. Májusban bekapcsolódtunk a belső pályázati rendszer programjaként működő Fülemlék Éjszakája eseménybe. A Kisvárdai vár körül kb. 200 résztvevővel figyeltük a fülemlék énekét, közben nagy sikere volt ottani odútelepünk ellenőrzésének is. Öt alkalommal szerveztünk, támogattunk szemléletformáló előadást, vetélkedőt a környék oktatási intézményeiben, ahol 325 résztvevő ismerkedhetett meg a MME és a helyi csoport tevékenységével, ill. a gyakorlati madárvédelemmel. Július elején elvégeztük 34 községben a hagyományos gólyaszámlálást, bekapcsolódva az MME országos programjába. Őszi

madármegfigyelő napon 36 fővel túrát tettünk a Szabolcsveresmarti víztározó déli partján „Az év madara a széncinege „ programhoz kapcsolódva odú programunk keretében a költési időben az általunk működtetett 8 odútelep gazdája legalább kétszer ellenőrizték az odúkat és az adatokat feltöltötték az on-line odúnaplókra. Ősszel, tél elején elvégezték egyes telepeken az odú tisztítást. Nyilvános odúprogram napon a kisvárdai Bessenyei Gimnáziumban 36 fő jelenlétével 70 odút készítettünk úgy, hogy a résztvevők azokat hazavihették. Ezt követően novemberben még egy odúkészítő összejövetelen tagjaink újabb 80 odút készítettek el, amivel odú telepeinket bővítették, így 2011-ben 150 odú készült, amivel már meglévő telepeinken lévő odúk száma nőtt, illetve két új telep jött létre. Így 192 madárodú kezelését végezzük folyamatosan. A téli madáretetésre 3 zsák napraforgó és 4 zsák búzát gyűjtöttünk és 3-tól 5 kg-os adagokban tagjaink juttatták el a madarakat etető madárbarátoknak. A csoport minden fontosabb megmozdulásáról újsághírben, Kelet-Magyarország hasábjain és a szabolcs online-on számoltunk be.

BÜKKI HELYI CSOPORT

Csoportunk szakmai munkájának fajsúlyos részét 2011-ben is a ragadozó madárfajok felmérése és aktív védelme tette ki (kerecsensólyom, kék vércse, kígyászölyv, békászó sas, vándorsólyom). Nyári terepmunkánk zömét a – Bükki Nemzeti Park Igazgatósággal közösen – a 19 éve folytatott szalakótavédelmi tevékenység, az odúállomány ellenőrzése (538 költőodú) és felújítása képezte. Részt vettünk a fehér gólya, gyurgyalag, partifecske és az uhu felmérésében is. Idén több helyszínen szerveztük meg a Gólya Road Show-t, összesen 18 fészekben 65 fiókat gyűrtünk. A programon 380 fő vett részt. Folyamatosan közreműködünk sérült madarak begyűjtésében, gondozásában, repatriálásában. Egerben és Miskolcon sarlósfecske felmérést szerveztünk. A helyi csoport 6 odútelepet tart fenn, Miskolcon hármat, Egerben, Felsőtárkányban és Szilvásváradon pedig egyet-egyet. Közel 160 odút takarítunk és ellenőrzünk költési időszakban minden évben. 2011-ben 3 madárgyűrűző tábor szerveztünk, ahol több mint kétszázan csodálhatták meg közelről a madarakat. A Madarak és Fák Napján 3 helyszínen szerveztünk Fülemlék Éjszakáját, az Európai Madármegfigyelő Napokon 5 helyszínen madarásztúrát, ezek közül három helyen madárgyűrűzési bemutatót is tartottunk. Idén több nagy városi rendezvényen is részt vettünk: a Föld Napján és az Európai Mobilitási hét rendezvényen Egerben és Miskolcon, a Füzesabonyi Civil Expo-n, a Felnémeti Közösségi Napon, az egri és a káli Kistérségi Gyereknapon, a Miskolci Kocsonyafesztiválon, a Miskolci Biovásáron és a sarudi Tó-vidék Fesztiválon, ahová több ezer gyermek és felnőtt látogatott el. 6 madárgyűrűzési bemutatót és 6 előadást tartottunk iskolás csoportoknak, 4 iskolai verseny lebonyolításában vettünk részt, 3 Madárbarát Kert programot tartottunk, ahol madáretetőt vagy madárodút barkácsoltunk az érdeklődőkkel és 7 madarásztúrát vagy terepi programot tartottunk 2011-ben. A nagyfokú érdeklődésnek köszönhetően idén is több ezer ember vett részt programjainkon.

DÉL-BALATONI HELYI CSOPORT

Helyi csoportunk 2011-ben közel 30 rendezvényt szervezett, illetve képviseltette magát, mely több mint 1000 fő aktív elérést biztosította. Három helyszínen rendeztük meg a Fülemlék Éjszakáját, két helyen a Madarak és Fák Napját és négy településen az Európai Madármegfigyelő Napokat. Kiállítást és adománygyűjtést szerveztünk az MME Bolttal közösen októberben, Siófokon a Tojásfesztiválon, melyen több ezres látogatószámot becsültek a szervezők. Előadásokat tartottunk kilenc településen természet- és madárvédelemről, madáretetésről, illetve odúkat készítettünk. Az országos Gólya Road Show keretében bemutató gyűrűzést szerveztünk Ságváron, melyről a helyi tv-k is tudósítottak. A riportokat, videókat folyamatosan közzé tesszük a honlapunkon. 2011-ben is folytattuk a 2003-ban megkezdett Dél-Balaton Madár Monitoringot, minden hónapban a Balaton déli partján Balatonberénytől Balatonaligáig, illetve teljes Balaton körüli szinkront végeztünk novemberben. Részt vettünk a januári országos sasszinkronon, két alkalommal a rétszilasi sirálygyűrűző-táborban és megszerveztük az első irmapusztai gyűrűzőtábort. Folytattuk Siófok-Törekiben a nemzetközi CES gyűrűzési programot, ahol 10 hétvégén keresztül végeztünk énekesmadár-gyűrűzéseket, egyben bemutató jelleggel is. Folyamatosan dolgoztunk a különböző színes gyűrűzési programokban a működési területünkön, a nyár folyamán a Balaton déli partján bütykös hattyú, valamint a Lellei-, a Balatonőszödi- és a Tóközi-berekben nagy kócsag jelöléseken. A nyár végén a Gyűrűző Központtal együttműködve közösen bonyolítottuk le az első Balaton Hattyú Road Showt,

mely igen nagy vízhangot kapott az országos médiákban, többek között a csoport vezetője nyilatkozott az MTV-ben (m1) és Kossuth Rádióban (mr1). Folytattuk a bagolyvédelmi programunkat, melynek keretében – a gyöngybagolyvédelem mellett – idén először megszerveztük a Bagolytúrát, ahol a 70 fős látogatócsoport részére bemutattuk a macskabagoly-gyűrűzést. Téli madáretetésre közel 12 mázsa napraforgó magot használtunk fel településeken, illetve szabadterületi (Töreki, zamárdi erdő) etetőekben. Együttműködésben a BfNP-vel, a nemzeti park kezdeményezésére, a vízimadár-monitoring munkánk eredményeit felhasználva 2011-ben a Dél-balatoni halastavak és berkek ramsari területtel bővült hazánk nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyeinek jegyzéke. Az egyezmény 40 éves évfordulóján tartott országos ünnepségen, Siófokon, előadást tartottunk ezen terület természetvédelmi jelentőségéről.

NYÍREGYHÁZI HELYI CSOPORT

Az 1986 óta folyó tiszai partifecske integrált monitoring kutatások 2011-ben is széleskörű nemzetközi és hazai ismertséggel és elismertséggel folytak, úgy hogy ezen intenzív terepi munkát igénylő vizsgálatokat nagyrészt tagtársaink önkéntes közreműködésével valósítottuk meg. Az Országos Tudományos Kutatási Alapnál (OTKA # K69068) futó, 2011. június végén zárult pályázatunk biztosította az adatbázis kezelésére, elemzésére, nemzetközi együttműködéshez és a terepi munkákhoz szükséges anyagiak nagy részét. Sikeresen tudtuk üzemeltetni a kutatási támogatások, magánszemélyek adományaival és támogatásával a Szabolcs községben lévő Madárvártánkat, amely lehetőséget ad a kutatómunkában résztvevő tagtársak, önkéntesek és kutatók, valamint a terepi munkához szükséges eszközök elhelyezésére. Kutatómunkánk során lehetőséget biztosítottunk főiskolai hallgatóknak szakmaigyakorlaton való részvételre. 2011-ben is üzemeltettük a „Partifecske Hírek” WEB alapú információs rendszert (<http://www.partifecske.mme.hu>), amely a természetvédelmi szakemberek és érdeklődők számára biztosítja a legfrissebb adatokat a partifecske fészkelésével kapcsolatosan immáron 2005 óta. 2011-ben Tokajban másodszor rendeztük meg a „Partifecske Hajózás” rendezvényt, amely hagyományteremtő rendezvényen közel százan vettek részt. Csoportunk életében meghatározó jelentőséggel bírt a június végén majd július közepén megrendezett Akció Riparia tábor. Sikeresen rendeztük meg a „Fülemülék Éjszakáját, Madarak és Fák Napját, Gólya Road-show-t, két helyszínen szerveztünk túrát a Madármegfigyelő Napon és a Nyíregyházán lebonyolított Madárkarácsonyt, amely rendezvényeken több százan vettek részt. Rendszeres taggyűléseket tartottunk az év során, sikeres tavaszi és őszi megfigyelő túrát szerveztünk a Hortobágyi Halastavakhoz. Folytattuk felmérő munkáinkat a csoport működési területén számos fokozottan védett faj esetében (gyurgyalag, fehér gólya) a Monitoring Központtal együttműködve. Csoportunk több tagja is részt vesz az MMM és RTM programok keretében folyó felmérő munkában.

TÁPIÓ-VIDÉKI HELYI CSOPORT

A Tápió-vidéki helyi csoport egyik kiemelkedő fontosságú feladata 2011-ben is a több mint 700 darabból álló fészekodú telep karbantartása és ellenőrzése volt. A B és C típusú odúkon kívül nagyszámú szalakótaodúval rendelkezünk a Tápió-vidéken. Májusban bemutató madárgyűrűzést szerveztünk a kókai vadászháznál. Itt 19 résztvevő (felnőtt és gyerek) ismerkedett meg közelről az énekesmadarakkal. Óriási siker volt a májusban rendezett Madarak és Fák Napja program, amin 380 résztvevő vett részt a kókai erdőben. A kókai általános iskolások rengeteg információt kaptak tőlünk az erdőben élő madarokról, növényekről és az odúprogramot is megismerhették élőben. Szintén májusban 4 településen rendeztük meg a Fülemülék Éjszakája rendezvényt 227 résztvevővel. Júniusban 2 napos Gólya Road Show keretében 17 településen 116 kiscigolyát gyűrűztük meg hatalmas érdeklődés mellett. A programra összesen 631 ember jött el. Augusztusban a kókai falunapon saját sátorban népszerűsítettük a környezet és madárvédelmet, ahol 95 ember kapott szóróanyagokat és információkat. Októberben a tápiószecsői halastavon rendeztük meg az Európai Madármegfigyelő Napokat, amin 2 nap alatt 89 érdeklődő vett részt. Szervezett programjainkra 2011-ben összesen 1461 résztvevő volt kíváncsi. Minden hónapban madárbarát faliújságot szerkesztünk a kókai Művelődési Házban. Sikeresen népszerűsítettük 2011-ben az MME Madárbarát programját is. Nagy hangsúlyt fektettünk a tagtoborzásra: 2011-ben 52-en léptek be a csoportba. Az új belépőket 2 db. B típusú odúval és 1 db. madáretetővel ajándékoztuk meg. A 2011-es év során összesen 72 db. B típusú odút, 68 db. madáretetőt, 4 db. gólyafészket alapot és 4 db fecsképelencát

készítettünk. Tétre 60.000 Ft-ért vásároltunk madáreledelt (napraforgót, cinkegolyót), amit az általunk patronált óvodában, iskolákban, intézményben és az aktív tagjaink között osztottunk szét. Részt vettünk védett madarak állományfelmérésében és monitorozásában is mint pl: MMM, fehérgólya felmérés, gyurgyalag felmérés, szalakóta felmérés. Aktívan segítettünk a tavaszi farmosi békamentési munkálatokban, így több 10.000 ásóbéka menekült meg az autós gázolástól. Élőhely helyreállítást végeztünk a kókai és a tápióbicskei gyurgyalagtelepen. CES madárgyűrűző programot szerveztünk Kókán és Farnoson. 2011-ben is nagyszerű madárgyűrűző tábor rendeztünk Farnoson.

SZAKOSZTÁLYOK

Az MME egy-egy szakterülettel foglalkozó tagjai szakosztályokba tömörülnek. A szakosztályok feladata tagjaik összefogása, önkéntes munkájuk elősegítése és szakmai iránymutatások meghatározása. Egyes szakosztályok MME programokat is tudtak indítani, amelyben alkalmazottakat foglalkoztatnak, aminek köszönhetően munkájuk lényegesebb hatékonyabbá vált.

RAGADOZÓMADÁR-VÉDELMI SZAKOSZTÁLY

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Ragadozómadár-védelmi Szakosztályának hozzávetőleg 300 tagja van, akik közül 70-re tehető az aktív, a szervezett programokban, rendezvényeken, valamint a terepi munkákban is rendszeresen résztvevő tagok száma. A Szakosztály működésének ügyét illető, a hazai ragadozómadár-védelemben felmerülő aktuális kérdésekben, megoldandó problémák és feladatok terén a fenti 70 aktív tag a "raptor" levelezőlistán keresztül kommunikál egymással, így a csatlakozott további érdeklődők táborával együtt naprakész információáramlás jellemzi e közösséget.

Magyar Ragadozómadár-védelmi Tanács

2010-ben, a Szakosztály hathatós közreműködése mellett megalakult a **Magyar Ragadozómadár-védelmi Tanács**. A Tanács első operatív ülését a 2011. évi Súlyomcsalogató alkalmával tartotta, melyen elfogadta a Tanács ügyrendjét, megvitatta az aktuális kérdéseket és döntéseket készített elő ezekben, valamint döntött két új szervezet felvételéről.

A Tanács felépítése és céljai: Hazai állami és civil természetvédelmi szervezetek, felismerve Magyarország ragadozómadár-állományának kiemelkedő természetvédelmi jelentőségét, ismerve a ragadozómadár-fajok megőrzéséért folyó több évtizedes állami és civil természetvédelmi erőfeszítések eredményeit, valamint az országos szinten koordinált ragadozómadár-védelmi és -monitoring programok szükségességét, 2010. április 2-án közös megállapodásukkal hozták létre a Magyar Ragadozómadár-védelmi Tanácsot.

A Tanács jelenlegi tagjai, egyben a működésében részt vevő intézmények, szervezetek:

1. Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Természetvédelmi Szakállamtitkársága (KvVM TvSZ)
2. Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság
3. Baja Ifjúsági Természetvédelmi Egyesület
4. Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
5. Baranya Természeti Értékeiért Alapítvány
6. Bese Természetvédelmi Egyesület
7. Börzsöny Alapítvány
8. Bükk Nemzeti Park Igazgatóság

9. Dél-Nyírség Bihari Tájvédelmi és Kulturális Értéktörző Egyesület
10. Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
11. Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság
12. Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság
13. Fővárosi Állat- és Növénykert
14. Gyöngybagolyvédelmi Alapítvány
15. Hortobágy Természetvédelmi Egyesület
16. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
17. Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság
18. Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság
19. Madárkórház Alapítvány
20. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
21. Magyar Nemzeti Ragadozómadár-védő és Solymász (közhasznú) Egyesület
22. Magyar Solymász Egyesület
23. Nimfea Természetvédelmi Egyesület
24. Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság
25. Pilis Természetvédelmi Egyesület
26. Pro Vértes Közalapítvány
27. Somogy Természetvédelmi Szervezet
28. Üröm Környezet- és Természetvédelmi Egyesület

A Tanács célja a hazai ragadozómadarakkal (nappali ragadozómadarak (*Falconiformes*), baglyok (*Strigiformes*)), valamint a hasonló felmérési és fajmegőrzési módszertant igénylő fekete gólya (*Ciconia nigra*) és holló (*Corvus corax*) védelmével foglalkozó szakmai szervezetek munkájának összehangolása, a következő szempontok szerint:

- a ragadozómadár-fajok állományának megőrzése, elterjedésük lehető legpontosabb országos feltérképezése, a fészkelő-, táplálkozó- és megtelepedési területek védelmének biztosítása;
- a ragadozómadár-fajok állományának országos monitorozása, természetvédelmi célú kutatása;
- a ragadozómadarakat veszélyeztető tényezők csökkentése, különös tekintettel a közép feszültségű oszlopokon történő áramütésre és a ritka fajokat célzottan érintő szándékos természetkárosításra (mérgezés, lelövés, fészekrablás, fészekrongálás);
- a felmérési, védelmi és kutatási eredmények publikálása és archiválása;
- fenti célok eléréséhez szükséges szakmai együttműködés feltételeinek megteremtése, működtetése;
- sérült ragadozómadarak mentése.

A Tanács az MME Ragadozómadár-védelmi Szakosztályával közösen minden évben megszervezi a **Sólyomcsalogató** elnevezésű szakmai találkozót a ragadozómadár-felmérési és -védelmi munkákban résztvevő szakemberek számára. A minden év első negyedévében megrendezésre kerülő találkozón a Tanács

koordinátorai, valamint az együttműködő szervezetek tagjai, munkatársai és önkéntesei beszámolnak az előző évi ragadozómadár-védelmi eredményekről és tapasztalatokról. A Tanács és az MME Ragadozómadár-védelmi Szakosztálya minden évben kiadja *Heliaca* című évkönyvét, amelyben a Tanács koordinátorai, valamint az együttműködő szervezetek és azok munkatársai, önkéntesei írásos formában beszámolnak az adott évi ragadozómadár-védelmi eredményekről és tapasztalatokról.

A Tanács egy szakmai egyeztető fórum, amely nem tartozik az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény, illetve a Ptk. ide vonatkozó 61-64. § szabályozottak alá. A Tanács ezek alapján az ügyrendjét, szervezeti formáját a gyakorlati működésnek megfelelően maga határozza meg. Koordinációs Bizottsága évente legalább egy alkalommal ülésezik, melyre a tagok szervezetenként egy-egy képviselőt delegálnak. A Tanácshoz bármely ragadozómadarakkal foglalkozó és egy térségben meghatározó tevékenységet végző szervezet benyújthat csatlakozási kérelmet, amelyet a Koordinációs Bizottság bírál el.

VI. Súlyomcsalogató - 2011

2011-ben 6. alkalommal került sor a „Súlyomcsalogató” elnevezésű ragadozómadár-védelmi konferenciára. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület és a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság által közösen szervezett rendezvénynek a kecskeméti Természet Háza adott otthont február 26-27-én.

A Súlyomcsalogató rendezvény hagyományáról:

Az MME Ragadozómadár-védelmi Szakosztálya a "Súlyomcsalogató" elnevezésű találkozó-sorozatból abból a célból hívta életre 2006-ban, hogy elősegítse a hazai ragadozómadár-védelemmel és kutatással foglalkozó szakemberek közötti információcserét. Az évente egyszer, február utolsó hétvégéjén megrendezésre kerülő országos konferencia szükségességét az elmúlt öt évben mutatott komoly érdeklődés is igazolta.

Az országos fajvédelmi programok éves beszámolóival mellett minden évben egy-egy országrész regionális beszámolóival is elhangzanak, valamint az utóbbi években egyre több külföldi társszervezet, határon túli és egyéb kutatási program is bemutatásra kerül. Az elhangzott előadásokat, beszámolókat az MME Ragadozómadár-védelmi Szakosztálya „Heliaca” című évkönyvében teszi közzé.

Tavaly óta kerül sor a rendezvény kezdetén a Ragadozómadár-védelmi Szakosztály által alapított Kerecsensúlyom-díj átadására, mellyel minden évben valamely, a ragadozómadár-védelem terén kiemelkedő eredményeket felmutató szakember munkáját ismerik el.

A VI. Súlyomcsalogató:

A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság Természet Háza nevű oktatóközpontjában a „Conservation management and animal health monitoring of natura 2000 bird species” (CONSN2KBIRDS - HU-SRB/0901/122/120) című Magyarország-Szerbia közötti IPA határon átnyúló program keretében szervezett szezon-nyitó találkozón három ország 36 természetvédelmi szervezete részéről 120 fő vett részt.

A kétnapos program során 38 szakmai beszámoló és három külföldi tanulmányút élménybeszámolója hangzott el. A Vajdasági Madártani és Madárvédelmi Egyesület és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület részéről négy előadást hallhattak a résztvevők, a szalakóta és kék vércse védelmét célzó közös IPA projektről, a két faj szerbiai és magyarországi állományának helyzetéről, a korábbi évek tapasztalatairól és az együtt tervezett jövőbeli tevékenységekről.

XXII. Sasriasztó – 2011

2011. szeptember 9-11. között 22. alkalommal került sor az MME Ragadozómadár-védelmi Szakosztályának „Sasriasztó” elnevezésű találkozója a Vásárhelyi- és Csanádi-pusztákon.

A Sasriasztó rendezvény hagyományáról:

A "Sasriasztó" az MME Ragadozómadár-védelmi Szakosztályának legrégebbi, minden év szeptember második hétvégéjén megrendezésre kerülő országos találkozója, melynek hagyománya 1989-ben a Vértes lábainál indult. A baráti találkozó, melyen az MME Ragadozómadár-védelmi Szakosztályának és a ragadozómadár-védelemben tevékenykedő természetvédelmi szervezeteknek (nemzeti parkoknak, hazai és külföldi természetvédő civil

szervezeteknek) aktív tagjai vesznek részt, azóta minden évben más és más terepi helyszínen kerül megrendezésre, és a résztvevők száma évről évre észrevehetően gyarapodik. A kezdetben néhány aktív ragadozómadár-védő szakember baráti találkozója mára már 50-80 fős rendezvényre nőtte ki magát. A találkozón a hagyományosan teljes hétfélig program keretében a résztvevőknek kötetlen hangulatban van alkalma megvitatni az adott év terepi munkájának tapasztalatait, érdekességeit, és a körülményektől függően a rendezvénynek otthont adó régió/szervezet egy-egy terepi kirándulás keretében is bemutatkozik.

2011-ben a „Conservation management and animal health monitoring of natura 2000 bird species” (CONSN2KBIRDS - HU-SRB/0901/122/120) című, Magyarország-Szerbia közötti IPA határon átnyúló program keretében a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület közös szervezésében 22. alkalommal rendeztük meg a Sasriasztót.

A találkozón, melyen négy ország (Magyarország, Románia, Szerbia és Szlovákia) 13 természetvédelmi szervezete részéről összesen 80 szakember vett részt, a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság Kardoskúti Fehértó tájegységét, illetve Csanádi-puszták tájegységét ismerhették meg az érdeklődők. A rendezvényen 6-tól 89 éves korig minden korosztály képviseltette magát.

Heliaca

A Heliaca a Magyar Ragadozómadár-védelmi Tanács és az MME Ragadozómadár-védelmi Szakosztály közös évkönyve, amelyben a Tanács koordinátorai, valamint az együttműködő szervezetek és azok munkatársai, önkéntesei írásos formában beszámolnak az adott évi ragadozómadár-védelmi eredményekről és tapasztalatokról. A lap megjelenése a gyakorlatban egy évvel követi az aktuális esztendő, amely témáját adja, a hagyományos megjelenési idő a mindenkori Súlyomcsalogató rendezvény időpontja, ott kerül kiosztásra a Szakosztály tagjainak. A 2010-ben megjelent, 124 oldalas 7. évfolyam tehát a VI. Súlyomcsalogató alkalmával jutott el a nagyközönséghez.

Környezetbarát 22 kV-os szabadvezeték-hálózat Irányterv

2011 tavaszán hosszas, két évre visszatekintő tárgyalás- és egyeztetés-sorozat eredményeként megjelent „A Környezetbarát 22 kV-os szabadvezeték hálózat (Madárvédelmi kialakítások a VÁT-H2 és VÁT-H20 típusú tervek szerint létesített hálózatokon) IRÁNYTERV” című dokumentum. Az ETV ERŐTERV (új nevén PÖYRY ERŐTERV) Zrt. által patronált folyamat során a Vidékfejlesztési Minisztérium és az MME, illetve az ETV ERŐTERV által koordinált hazai áramszolgáltató szervezetek hosszas konzultációk és tervszűrik során közösen keresték azokat a technikai megoldásokat, melyek mindkét fél számára megnyugtatóan rendezik a madárvilág szempontjából egyik legkritikusabb probléma, az áramütés és vezetékekkel történő ütközések kérdéskörét. Az Irányterv foglalja össze azokat a műszaki megoldásokat, amelyek mind áramszolgáltatói, mind madárvédelmi szempontból elfogadhatók a meglévő szabadvezeték-hálózatok átalakítása, illetve kialakítása során. Az Irányterv célja, hogy madárvédelmi szempontból is megfelelő műszaki segédletet nyújtson a tervezőknek és az engedélyező hatóságoknak egyaránt. A villamos tervezők és az MME Ragadozómadár-védelmi Szakosztály munkatársai az alapidokumentum elkészültét követően, 2011 szeptemberére újabb műszaki megoldásokkal egészítették ki az Irányterv első megjelent változatát.

MAVIR Madárvédelmi Konferencia – Akadálymentes Égbolt Megállapodás Koordinációs Bizottsági Ülés

A kerecsensúlyom-védelmi program, valamint a fent említett Irányterv apropóján 2011-ben is megszerveztük az immár hagyományosnak nevezhető Madárvédelmi Konferenciát a MAVIR (Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zártkörűen Működő Részvénytársaság) székházában. A konferencia a tavaszi – nemzetközi szintű – közös szervezésű rendezvény tematikáját is taglalva, lehetőséget nyújtott a hazai és külföldi részt vevő szakembereknek az aktuális eredmények, új programok megismerésére, és közös célkitűzéseink újbóli megtárgyalására. A 2011. november 23-án tartott rendezvényen négy ország (Bulgária, Magyarország, Románia és Szlovákia) hálózati engedélyes áramszolgáltató szervezetei és madárvédelmi szervezeti képviseltették magukat.

Külön említést érdemel a Konferencia házigazdája, a MAVIR Zrt. jóvoltából azonos helyszínen és időpontban, a konferenciát követően szervezett Akadálymentes Égbolt Koordinációs Bizottsági Ülés, melyen egyrészt ismertetésre került a 2011-ben elfogadott és kiegészített Irányterv, másrészt a Megállapodás szempontjából

fontos új finanszírozási és technikai feltételek. Megszületett továbbá egy megállapodás a részt vevő felek által felállítandó operatív csoportról, melynek feladata a szabadvezetékekkel kapcsolatos természetvédelmi szempontok térinformatikai adatbázisban történő megjelenítése a helyi és az országos szintű tervezéshez, illetve a 2008-ban kidolgozott országos konfliktustérkép (MME Konfliktustérkép) felülvizsgálatához.

KEOP projektek

A kékvércse- és szalakóta-védelmi program (IPA határon átnyúló projekt) keretében 2011-ben kidolgoztunk és benyújtottunk két, a Dél-Alföld területén az MME Konfliktustérkép által kirajzolt forró pont vezetékszakaszait érintő KEOP projektet, melyek célja mind az áramütés, mind a vezetékekkel történő ütközés szempontjából kiemelt jelentőségű középvezetési vezetékvezetékek kezelése. Az NFÜ a pályázatokat elbírálta, és pozitív bírálatát követően támogatási döntésre továbbította.

MADÁRGYŰRŰZÉSI ÉS VONULÁSKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

A Szakosztály az MME tag gyűrűzőket tömöríti. A Szakosztály vezetőségének két tagja az MME delegáltjaként a Madárgyűrűzést Felügyelő Bizottság munkájában vesz részt, amely a gyűrűzés szakmai és technikai ellenőrzését végzi.

2011-ben a szakosztály tagjai 8 helyszínen működtettek Madárgyűrűző Állomást, melyeken több mint, 97 000 madarat jelöltek. A különböző akciókban, táborokban és az egyéni gyűrűzők munkájának köszönhetően 2011-ben kerekén 200 000 madárra került jelzőgyűrű.

HÜLLŐ- ÉS KÉTÉLTŰVÉDELMI SZAKOSZTÁLY

Áprilisban elindítottuk az Országos Kétéltű- és Hüllőtérképezés honlapját, melyet az MME-alapítású Természetvédelmi Közalapítványi Hálózat anyagi támogatásával hoztunk létre. A honlap népszerűsítését elősegítendő elkészítettünk egy a Szakosztályt és a térképezést bemutató szórólapot, melyet 2000 példányban jelentettünk meg. A honlapra 2011-ben összesen 4263 adat érkezett be, amelyet 193 regisztrált adatfeltöltő szolgáltatott. A legtöbb adat Budapestről és környékéről érkezett, mivel az első évben Budapest és környékét kiemelt régióknak választottuk. A tíz legtöbb adatot feltöltő felhasználót december 3-i, a Fővárosi Állat- és Növénykertben megrendezett találkozónkon köszöntöttük, ajándécsomagokkal honorálva fáradozásait.

A Szakosztály 2011-ben programot indított a haragos sikló Budapest környéki élőhelyeinek feltérképezésére, kezelésére és állományainak megerősítésére. Márciustól szeptember végéig összesen 10 alkalommal 4 élőhelyet jártunk be. Egyikük két, összesen 1,5 ha-os élőhelyfoltján 11 haragos siklót láttunk, ötöt megfogtunk, majd adatfelvétel után szabadon engedtünk. Célunk a területek növelése és javítása, valamint újabb élőhelyek feltérképezése, szükség esetén kezelésük előkészítése, önkénteseinek bevonásával.

Szakosztályunk Pannonyíki program keretében 2011-ben elsősorban a korábban ismert, de régóta vissza nem ellenőrzött pannonyíki lelőhelyek feltérképezését tűzte ki célul. A faj jelenlétét alapos kutatás után sem sikerült kimutatni historikus adatokkal rendelkező helyszínekről, mint Várpalota melletti Tési-fennsík gyepes platóin, a devecseri Somlyó-hegyen és a Balatonhoz közeli Szentgyörgy-hegyen, valamint a Vértes-hegységben a Csákvár-Gánt-Csókakó feletti délies kitérűs sziklagyepes hegyoldalokon és az alföldi Nyárlőrinc közelében. A Pilis-Visegrádi-hegységben Pomáz mellett 2 újabb pannonyíki-lelőhellyel gazdagítottuk a faj előfordulási pontjainak listáját. Továbbá nem szakosztályi tagjainktól Szentendre illetve Leányfalu feletti, K-DK-i kitérűs hegyoldalról is 3 új előfordulási adat került fel a herpiterkep.hu portálra. Önkéntes adatgyűjtőink az év során tucatnyi megfigyelést végeztek a Budai-hegységben, köztük meglepő helyszíneken, pl. Budakeszi belterületén is. A GE Energy Zrt (Veresegyháza) támogatásával és aktív részvételével két alkalommal szerveztünk pannonyíki-felmérést a Fóti Somlyó-hegyen. Az Irsai-kopárokon Albertirsa Önkormányzatának támogatása mellett, albertirsai önkéntesünk közvetítésével a Golyófogó-völgyben két alkalommal is kézi kaszálást végeztek közmunkások olyan réteken, ahol a gyepi vegetációt súlyosan veszélyezteti az előrehaladott cserjésedés és gyomosodás.

Szakosztályunk 2011-ben lezárta korábbi években folyó pilisi herpetológiai felmérés programját. A program során több mint 130 petézőhelyen rögzítettük az előforduló kétéltűfajokat, és számos hüllő-előfordulást is feljegyeztünk. Az adatok egy része már a Herpiterkep honlapon szerepel, a többi folyamatosan visszük fel.

Eredményeinkből a Pilisi Parkerdő Zrt-vel együttműködésben ismeretterjesztő kiadvány készült (Kovács-Vági-Némedy: A Pilis kétéltűi és hüllői). 2011. április 9-én a Budapesti Erőmű Zrt-től érkezett több tucat önkéntessel szerveztünk gőtefelmérést.

A szakosztályi programok közül a herpterkép, a haragossikló és a pannongyík program eredményeit 3 poszteren mutattuk be a 7. Magyar Természetvédelmi Biológia Konferencián, Debrecenben. Két sajtóközleményünk hatására a Vezetőség tagjai több ízben nyilatkoztak országos és helyi rádiókban.

KÖZPONTI IRODA

Az MME a szervezet, adminisztrációjának, kommunikációjának és természetvédelmi programjának koordinálására Központi Irodát működtet. Az MME főállású és megbízott alkalmazottainak létszáma 2011-ben 37 fő volt, ebből 9 fő látott el irányítási, adminisztrációs és központi irodai koordinációs feladatokat, 6 fő dolgozott a társadalmi kapcsolatokat érintő területen, 18 fő a természetvédelmi programokon és 4 fő helyi csoportoknál.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Az MME nemzetközi szinten elsősorban a BirdLife International szervezetin keresztül képviselteti magát. 2004-ben csatlakoztunk az Európai Unióhoz, így még az eddigieknél is fontosabbá vált az BirdLife EU tagországaiban lévő partnerszervezeteivel való együttműködés és a közös érdekérvényesítés. Ezt a BirdLife brüsszeli irodája (European Community Office) és az európai munkacsoportok segítik elő. A partnerek képviselői a következő munkacsoportokban dolgoznak együtt: Birds and Habitat Directives Task Force, Agriculture TF, Regional Policy Task Force, Forest Task Force. Lehetőségeinkhez mérten a legtöbb munkacsoport munkájában aktívan részt veszünk képviselve a nemzetközi és hazai természetvédelem érdekeit az EU-ban is.

A 2011 felében hazánk látta le az Európai Unió Elnökségét, ennek kapcsán kiemelten foglalkoztunk az EU-s szakpolitikákkal. Nemzetközi konferenciát rendeztünk az áramütés problémaköréről a MAVIR-ral együttműködésben, ami felkerült az EU Elnökség hivatalos programjába.

Házigazdái voltunk a BirdLife International regionális találkozójának (European and Central Asian Partnership Meeting) április 14-16. között Budapesten, amelyen 42 országból több mint 100 résztvevő vitatta meg nemzetközi szervezetünk legfontosabb feladatait

BirdLife mellett az MME tagja a Világ Természetvédelmi Uniónak (IUCN) is. Az MME 2011-ben tovább erősítette kapcsolatát a régiókban tevékenykedő madárvédelmi szervezetekkel, kiemelten a BirdLife partnerekkel. Sikeresen zártuk a szerb-magyar határon átnyúló szalakóta- és kékvércse-védelmi és a román magyar határon átnyúló monitoring projektünket. Folyamatosan részt vettünk bolgár, román, szlovák, osztrák partnerekkel különböző nemzetközi LIFE programokban.

ZÖLD MOZGALOM, PARTNEREK

Az évente megrendezésre kerülő környezet és természetvédő szervezetek országos találkozója (OT) 2011-ben Baján került megrendezésre a DEF, BITE és az MME társrendezésében. A találkozón számos, a természetvédelem területén működő bizottságba sikerült bejuttatni az MME szakembereit, akik eredményesen fejtették ki tevékenységüket, mellyel az MME stratégiai célkitűzéseinek megvalósulását segítették elő. Az MME az év során a zöld országok szervezetek egyeztetéseinek és az OT által delegáltak a találkozók közötti Egyeztető Fórumokon rendszeresen aktívan közreműködtek.

TERMÉSZETVÉDELMI PROGRAMOK

TERMÉSZETVÉDELMI PROGRAMOK - FAJOK

Szervezetünk kiemelt tevékenységi területe a gyakorlati fajvédelem. Az elmúlt évtizedekben ezen a területen értük le a legjelentősebb eredményeinket. A 2011-ben is folytattuk eddigi programjainkat. Az MME fajvédelmi tevékenysége elsősorban a madárfajok védelmére irányul, de foglalkozunk más állatcsoportok védelmével is, mint pl. kétéltűek, hüllők, nappali lepkék.

RÁKOSVIPERA-VÉDELMI PROGRAM

Rákosivipera-védelmi Központban 2011-ben tovább folytattuk a szabadtéri terráriumok berendezését, melyben önkéntesek is segítettek. 2011-ben 212 élő rákosi vipera született 22 anyától. A Központban jelenleg közel 600 rákosi viperát nevelünk. A rákosi viperák tenyésztése az előzetes tervek szerint folyik, folyamatos állatorvosi ellenőrzés biztosított, az állatok egészségesek, és kondíciójuk megfelelő. A Fővárosi Állat- és Növénykertben kialakított táplálékállat-tenyésztő bázis biztosítja a Központban tartott viperák rovarláplék-igényét.

Tavasszal folytattuk a kibocsátást az erre kijelölt kiskunsági élőhelyen. 70 egyedet bocsátottunk ki, melyek közül az év során 10 egyedet észleltünk legalább egyszer. Monitoring részeként öt kiskunsági viperaélőhelyen az állományfelméréssel párhuzamosan egyenesszárnyúak és kisemlősök elterjedését, valamint az élőhelyek vegetációját is vizsgálatuk. A viperák monitorozását a Fertő-Hanság és Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén található élőhelyeken is folytattuk.

Meglátogattuk Romániában a faj megőrzését célzó LIFE-programot és közösen végeztünk terepi vizsgálatokat, valamint Horvátországban is részt vettünk a faj monitorozásában. Részt vettünk a francia LIFE-program záró konferenciáján. Programunkat meglátogatta az Osztrák és Herpetológiai Társaságok delegációi.

A Fővárosi Állat- és Növénykerttel, a Tropicariummal, Győri Állatkerttel, Szegedi Vadasparkkal, Kecskeméti Vadaskerttel, Jászberényi Állatkerttel és a Sóstó Zoo-val közösen, 2011-ben már harmadszor rendeztük meg a Rákosi Vipera Napját. A Fővárosi Állatkertben kiállítottunk a Föld Napja, valamint az Állatok Világnapja tematikus héten. A Föld Napján a Tropicariumban és a Győri Állatkertben is kiállítottunk. Programunk Ausztriában is bemutatkozott, a Pannon Madárélmény találkozón Illmitz-ben, valamint Bécsben a Schönbrunn-i Állatkert Természetvédelmi Napok rendezvényén. Rendszeresen frissítettük a program hivatalos honlapját (www.rakosivipera.hu). Számos ismeretterjesztő előadást tartottunk, 15 helyszínen mintegy 4000 fő látta a vándorkiállításunkat, illetve több mint 1500 főt láttunk vendégül a Rákosivipera-védelmi és Bemutató Központban. Előadásokkal és poszterekkel mutattuk be a faj védelmével és kutatásával kapcsolatos eredményeinket az Európai Herpetológiai Konferencián Luxemburgban és a Magyar Természetvédelmi Biológia Konferencián Debrecenben. Részt vettünk az Európai Herpetológiai Társaság Természetvédelmi Tanácsának luxemburgi ülésén. Tavasszal és ősszel is tartottunk önkénteseink számára kétnapos továbbképzést.

FEHÉRGÓLYA-VÉDELMI PROGRAM

2011-ben országos felmérést szerveztünk a VM támogatásával. A felmérésben helyi csoportjaink mellett mind nagyobb szerepet kapnak egyéni felmérőink. A fészkelési adatok mellett megfigyelési adatok, fotók is rendszeresen feltöltésre kerülnek. Az egyes gólyafészkek pontos elhelyezkedését Google Maps segítségével műholdképen is meg lehet tekinteni. Regisztrált felhasználóink közül 2011-ben mintegy **150**-en töltöttek fel adatokat az adatbázisba, s ennek köszönhetően ma már több mint **10900** fészkek alapadat tekinthető meg. Ezekhez kapcsolódik a fentebb már említett **56000**-nél több költési eredmény adat, s a gólyák és fészkeik életének napi megfigyelési adatai (**21000** adat). Számos fészkek esetében fotókat is töltöttek fel felhasználóink, s ennek köszönhetően jelenleg több mint **24000** kép található az online adatbázisban. Az adatokat feltöltők mellett fontos megemlíteni, hogy ez a sok-sok fontos információ mintegy 600 terepi megfigyelő, önkéntes felmérő munkájának köszönhető.

A felmérés elsődleges célja, hogy pontos képet adjon fészkelő gólyaállomány alakulásáról és a madarakat veszélyeztető tényezőkről. A felmérés során gyűjtött adatok elengedhetetlen feltételei a sikeres gólyavédelmi munkának. 2005-től működtetjük golya.mme.hu weboldalunkon online adatbázisunkat, amely segítségével a 2003-tól gyűjtött adatok, elérhetőek és statisztikai térképeken tekinthetőek meg az eredmények.

	Átlagos fiókaszám	Lakatlan fészkek aránya (%)	Kirepülő fiókák nélküli költőpárok aránya (%)	Sikeres költőpárok aránya
2010	1,65	21,34	21,59	53,25
2011	3,10	17,06	7,23	72,45

*A 2011. december 31-ig feldolgozott 2010 és 2011. évi fészkelési eredmények
(az adatok a felmérőink által lefedett területekre érvényesek)*

	Kémény, kazánkémény	Tető	Torony, víztorony	Fa	Villanyoszlop	Önálló tartóoszlop	Egyéb
Összesen:	9,64%	0,27%	0,43%	0,83%	80,28%	7,52%	0,93%

A fészkelőgolyák megoszlása

A korábban végzett országos gólyafelmérések adataival összevetve megbecsülhető, hogy 2011-ben „nagyon jó gólyás év” volt. Az átlagos fiókaszám (3,1) jelentősen az átlag felett volt. Ez a kiemelkedő érték elsősorban jó időjárásnak, illetve a megfelelő táplálékbázisnak tudható be. A 2010-es év mélypont volt a költési sikeresség szempontjából, amelyet remélhetőleg ellensúlyozni tud az 2011-es rekordmennyiségű kirepült fióka. Míg 2010-ben több vihar okozott nagyon komoly károkat a fészkekben, 2011-ben a fiókák szentív időszakában nem voltak időjárási anomáliák. Számos új fészkek épült, illetve a korábban üres fészkek is lakottak voltak. Példa nélküli, hogy 15 esetben kaptunk hírt 6 fiókás fészkelőgolyákról. Legmagasabb a gólyasűrűség az északkeleti országrészben (Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar megyék), legalacsonyabb Komárom-Esztergom, Pest és Nógrád megyékben.

Harmadik éve üzemeltetjük webkameránkat Nagyhalászon, amelynek nézettsége és ismertsége egyre nagyobb. 2011-ben **800 000** látogatója volt az élő közvetítésnek, sikeres névadási kampányt szerveztünk. Internetes blogunkban és twitterünkkel rendszeresen lehetett olvasni a madarak hétköznapjairól, a velük történt érdekességekről.

Június-július folyamán 11 megyében szerveztünk Gólya Road Show-t. Az akció során több településen darus kocsival végigjárták munkatársaink a gólyafészkeket, és a fiókákat meggyűrték. A fiókák közül egyet minden alkalommal lehoztak megtekintésre az érdeklődők számára, illetve aki vállalkozott rá, felemelkedhetett a darus kocsival és belenézhetett egy pillanatra a fészkekbe. Összesen **121** településen **866** gólyafiókát gyűrtünk meg, a résztvevők száma elérte az **2500** főt.

Az év során közel 100 esetben kaptunk bejelentést sérült, áramütött, vagy egyéb okból bajba jutott gólyákról. Minden esetben igyekeztünk a problémát orvosolni önkénteseink, helyi csoportjaink, nemzeti park alkalmazottak segítségével. Továbbra is nagy problémát jelentenek a fészkek környékén található veszélyes középfeszültségű oszlopok. Elsősorban a nehezen szigetelhető transzformátor oszlopok jelentenek gondot, amelyek a frissen kirepült gólyákra jelentenek komoly veszélyt. Manapság is több száz „veszélyes fészkek” van, ahol évről-évre van fiókapusztulás. Ennek megoldásában folyamatosan együttműködünk a nemzeti park-igazgatóságokkal és az áramszolgáltatókkal. A sérült madarakat az ellátását biztosítani tudó szervezetekhez, önkénteseinkhez juttatjuk el.

A program során több mint 40 sajtómegjelenésünk, és több riportunk is volt. Hírportálokon, különféle természetvédelemmel kapcsolatos weboldalakon is rendszeresen szerepeltünk.

FEKETEGÓLYA-VÉDELMI PROGRAM

A fekete gólya országos állományfelmérése, a meglévő adatok aktualizálása 2011-ben, a megelőző évekhez hasonlóan folyt. Ebben az évben ismét sikerült néhány eddig föl nem mért területről adatokat gyűjteni. A feltérképezett revírek száma így kismértékben ismét növekedett. A 2011. évben folytattuk a faj elterjedési térképének UTM/koordináta alapra helyezését a Monitoring Központ adatbázisával való kompatibilitás megteremtése érdekében. A fekete gólya fészkelési adatok a természetvédelem hivatásos képviselői számára átadásra kerültek, hogy a szükséges védelmi intézkedésekre sor kerülhessen (fészek-védőzóna kijelölés, fakitermelés korlátozása stb.). A hazai állomány nagysága stabil, 380-420 pár. A felmérésben mintegy 60 önkéntes vett részt.

Az országban több élőhelyen volt szükség 2011-ben is műfészkek kihelyezésére leszakadt feketególya-fészkek helyére, illetve megrongálódott fészkek megerősítésére. Ezekkel az intézkedésekkel a fekete gólyák a már védett területen illetve a kijelölt fészkek-védőzónában való megtartása lehetővé válik.

A 2011-es évben engedély hiányában nem folytatódott a fekete gólyák színes gyűrűs jelölése, de számos korábbi években felhelyezett hazai fekete gólya gyűrű került leolvasásra külföldön (elsősorban Izraelben), valamint külföldön gyűrűzött fekete gólyákat azonosítottunk Magyarországon, elsősorban őszi vonulás során, táplálkozóhelyeken.

RÉTISAS-VÉDELMI PROGRAM

A MME és partnerei 2011-ben tovább folytatták a rétisas-védelmi tevékenységet. Ennek keretében az ország 19 régiójában mintegy 70 fővel tovább folytattuk a rétisasok számára alkalmas élőhelyek rendszeres ellenőrzését, figyelemmel kísértük a költsék menetét és rögzítettük a költsési eredményeket. Új fészkek esetén egyeztettünk a hatóságokkal és a tulajdonosokkal, a szükséges tennivalókról.

2011-ben az ismert költőpárok száma 10-el emelkedett. Így a költőpárok száma 236, a sikeres költsék száma 161 és a kirepült fiókák száma 260 volt. A rétisasok téli etetését az elmúlt évekhez hasonlóan a következő helyeken végeztük: Komárom-Esztergom megye, Somogy megye, Békés megye, Csongrád megye, Alsó-Duna völgy és a Hortobágy. A téli méregmentes táplálék biztosítása nagymértékben elősegíti a fiatal madarak áttelelését, továbbá lehetőséget biztosít a színes gyűrűk leolvasására is. 2011-ben, 21 hazai gyűrűs madár került leolvasásra, ebből 1 külföldön (Ausztria) a többi itthon. Továbbá 17 külföldön gyűrűzött madár került megfigyelésre hazánkban.

Folytattuk a fiókák színes gyűrűvel történő jelölését. Az európai program részeként Magyarország, Ausztria, Horvátország és Szlovákia a felül fekete és alsó részén zöld színű kódot kapta. Az évet jelölő gyűrű 2011-ben felül piros, alul fekete színű volt. Az országkódos gyűrű a jobb, az évet jelölő gyűrű a bal lábra került. Összesen 69 fiókát jelöltünk meg.

PARLAGISAS-VÉDELMI ÉS MÉRGEZÉSELLENES PROGRAM

Az ország területén található valamennyi ismert parlagi sas territóriumban az érintett nemzeti park igazgatóságokkal együttműködve megszerveztük a fészkek megkeresését és a költsék alakulásának rendszeres megfigyelését. Folytattuk a fokozott adatgyűjtést a fiatal madarak időszakos megtelepedési területein is, hogy ezen területeket minél pontosabban behatárolhassuk és védelmi intézkedéseket kezdeményezhessünk.

A 2011-ben a parlagi sas magyarországi költőállományát 150-160 párra becsültük. 147 aktív parlagisas-territóriumban sikerült párban megfigyelni a madarakat, amelyből 24 territóriumot újonnan sikerült felfedezni. 145 pár foglalt ismert fészket, amelyből 133 pár kezdte meg a költést. Összesen a mintegy 180 kirepült fiókából 108 példányt gyűrűztünk meg. Így a korábbi évtizedben megfigyelhető állománynövekedés, örvendetes módon, tovább folytatódott, és a kirepülési siker nagyjából a sokéves átlaggal megegyező volt.

A 2011-es évben 16 kifejlett madár került kézre Magyarországon, amely az eddigi évekhez képest egyértelműen rekordnak számít. A megkerülések okai a következők voltak: mérgezés (4 elpusztult és 1 repatriált pd), áramütés (1 elpusztult pd), lelövés (1 elpusztult pd), vonat elüti (2 elpusztult pd), ismeretlen okból megkerült frissen kirepült fiatal (2 elpusztult, 1 repatriált, 1 nem elengedhető élő pd), ismeretlen okból megkerült kifejlett madár (1 elpusztult, 1 repatriált, 1 nem elengedhető élő pd).

Az adatokból látszik, hogy a korábbi három év csökkenő tendenciájával ellentétben 2011-ben ismét növekedett a mérgezéses esetek száma, amely így újra az első pusztulási ok lett a parlagi sasok esetében. A parlagi sasok mellett természetesen további áldozatai is voltak az illegális mérgezéseknek és összesen 15 eset során 45 védett madár került elő. Az esetek kapcsán 2011-ben is több egyeztetést tartottunk a mérgezésekben érintett országos és regionális szervezetekkel, valamint több ügyben szakértőként vettünk részt a nyomozásokban. A 2011-es évben támogatásra került a HELICON elnevezésű LIFE+ pályázat, amely 2012 és 2016 között tervezi jelentősen csökkenteni a madarak, és azon belül is leginkább a parlagi sasokat érő bűncselekmények előfordulási gyakoriságát. A pályázat keretében három nemzeti park igazgatósággal, két állatkerttel, az Országos Magyar Vadászkamarával, a Nemzeti Nyomozóirodával és a Természetfilm.hu egyesülettel működünk partnerként együtt.

KÉKVÉRCSE-VÉDELMI PROGRAM

Az MME Kékvércse-védelmi Munkacsoportja a 2011-ben folytatta a korábban megkezdett védelmi tevékenységeket, illetve összefogta az országos költőállomány felmérést és az őszi gyülekezőkön történő szinkron-számlálásokat.

Önkénteseink a nemzeti parki szakemberekkel együttműködve mintegy 3000 db, kifejezetten kék vércsék számára kihelyezett műfészket gondoznak és mérnek fel évről évre. Az EU által finanszírozott Magyarország-Szerbia IPA Határon Átnyúló Együttműködési Program támogatásra érdemesnek találta kékvércse- és szalakóta-védelemmel kapcsolatos pályázatunkat. A program szinte a korábbi (2006-2009 között lezajlott) kékvércse-védelmi LIFE projekt („A kék vércse védelme a Pannon régióban” - LIFE 05 NAT/H/000122) folytatásaként, 2010.07.01-től - 2011.09.30-ig zajló „Conservation Management and Animal Health Monitoring of Natura 2000 Bird Species” (Natura 2000-es jelölő madárfajok állományának természetvédelmi kezelése és állategészségügyi monitorozása - HU-SRB/0901/122/120) címmel. A program teljes jóváhagyott költségvetése: 247 834 Euro, amelynek 85%-át az EU IPA CBC programja fedezte. A projektben a két szomszédos ország, Magyarország és Szerbia 4 szervezete vett részt a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület irányításával. A program célja hazánkban Bács-Kiskun és Csongrád megyék területén és Szerbia északi részén, a Vajdaságban fészkelő Natura 2000-es jelölő madárfajok gyakorlati védelme és az általuk potenciálisan terjeszthető, zoonotikus betegségek, azaz állatról emberre is áterjedő fertőző betegségek vizsgálata volt. Emellett a Munkacsoport természetesen a faj országos állományfelmérését is koordinálta.

Az év optimális volt a fajnak, s bár a fészkelő párok későn, mintegy átlagosan 3 hét csúszással tértek vissza a teledő területekről, a költést nem befolyásolta kedvezőtlenül az időjárás, így az átlagosnál jobb költési eredmények voltak jellemzőek országszerte.

A 2011. évi felmérés alapján a hazai becsült kékvércse-állomány 900-1050 pár. A Munkacsoport tagjai és a nemzeti parki szakemberek közel 70 magyarországi gyülekezőhelyeken 8 héten keresztül végeztek szinkronszámlálásokat, összesen mintegy 50 megfigyelő bevonásával. Itt érdemes megjegyezni, hogy az MME és a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság között a jelentés elkészültéig fennálló rendezetlen adatszolgáltatási feltételek következtében a fészkelő állomány meghatározó részéről (a hazai elterjedési terület közel feléről) nem érkeztek pontos adatok. Így a fajvédelmi program jelentős mértékben a fent leírt határon átnyúló program részletes monitoring eredményein keresztül értékelhető.

A projekt hazai területén (Bács-Kiskun és Csongrád megye) összesen 362 fészket foglaló párt derítettünk fel, amelyek közül 58 pár költése különböző okokból megghiúsult. Sikeresen költött 304 pár és összesen 372 fiókát gyűrűztünk meg ornitológiai gyűrűvel és egyedi színes gyűrűs kombinációval (a Vajdaságban további 85 fiókára került színes gyűrű). Két fészkealj sorsát is nyomon követtünk, amelyek öt (!) fiókából álltak, mindkettő esetében sikeresen repítették ki a szülők a kivételesen nagy fészkealj minden fiókáját. A kék vércsék 72%-a mesterséges költőládában, 13% szoliter módon (természetes szarka, dolmányosvarjú-fészkekben) költött és mindössze 15% foglalt vetésivarjú-telepeken fészket. A projekt ideje alatt összesen 800 db zárt költőláda került kihelyezésre a két megye területén, míg további 600 db került kihelyezésre a Vajdaságban. Az őszi gyülekező szinkron-számlálások keretében a program területén egy időpontban megfigyelt kékvércse-egyedszám szeptember harmadik hetében érte el tetőpontját, ekkor 1500 egyed éjszakázott 12 különböző helyen. Az 1000 példányt is megközelítő, sőt alkalmanként meghaladó gyülekezők ez évben is a keleti „végeken” voltak, a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság területén, a Partiumban és a Vajdaságban. A program területén egy alkalommal/egy

helyszínen számolt maximum példányszám (600 madár) a szeptember harmadik hetében tapasztalt Kárpát-medencei maximum időpontjában épp a vajdasági gyülekezőn volt tapasztalható.

A projekt területén illetékes hálózati engedélyes áramszolgáltatóval (EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.) együttműködve kidolgoztunk és benyújtottunk két, a hazai minősítés szerint legmagasabb prioritású (madarakra legveszélyesebb) régiók középfeszültségű oszlophálózatának átalakítását célzó programot a KEOP 3.1.2/09-11 konstrukcióra. Az NFÜ befogadta a két projektet, amelyek immár a „Környezetbarát 22 kV-os szabadvezeték hálózat – IRÁNYTERV” elnevezésű dokumentum követelményei szerint teszik lehetővé a kijelölt szakaszok természetbarát átalakítását.

A kék vércse és szalakóta egységes monitoring rendszerét megteremtő program a 2010. évi Sasriasztó megrendezését követően a 2011. év Súlyomcsalagató és Sasriasztó elnevezésű rendezvényeit, valamint a kék vércse költőládákon túl 1250 szalakóta költőláda kihelyezését és egy, a kék vércse és a szalakóta védelmét bemutató önálló honlap elkészítését is támogatta.

További információk a projektről és a fajvédelmi programról: www.husrb.mme.hu és www.falcoproject.hu

---

KERECSENSÓLYOM-VÉDELMI PROGRAM

Az EU LIFE részlege, támogatásra érdemesnek találta újabb kerecsensólyom védelemmel kapcsolatos pályázatunkat. A program folytatásaként 2010.10.01-től - 2014.09.30-ig támogatja „**A kerecsensólyom védelme ÉK-Bulgáriában, Magyarországon, Romániában és Szlovákiában**” (LIFE09/NAT/HU/000384) c. programot. Teljes jóváhagyott költségvetése: 4 032 828 Euro, amelynek 74,55%-át az EU fedezi. A projektben 4 ország 14 szervezete vesz részt a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság irányításával. A LIFE + program és a Kerecsensólyom-védelmi Munkacsoport által végzett széleskörű kutatómunka eredményeként 2011-ben a kerecsensólyom országos állományát 234-240 párra becsültük. Összesen 165 fészket foglaló párt derítettünk fel, amelyek közül 21 pár költsége különböző okokból meghiúsult. Sikeresen költött 144 pár és összesen 427 fiatal kirepült. Fészkenkénti eloszlásuk 12x1, 33x2, 49x3, 38x4, 10x5. Az átlagos költségi siker: 3,0 fiók / fészek volt. Összesen 282 kerecsensólyom fiókat gyűrtünk meg ornitológia gyűrűvel és 14 fiókat PIT gyűrűvel. A kerecsensólymok 72% nagyfeszültségű oszlopon, 28% fán foglalta fészket. A MAVIR segítségével összesen 8 db zárt alumínium költőláda került kihelyezésre. Csákvár térségében költségi időszak előtt egy kerecsensólyom fészkek mellé video kamera lett kihelyezve. Célja, hogy a kerecsensólymok viselkedését, fiókanevelését és a zsákmányállat összetételét figyelemmel kísérjük. Sajnos a téli időszakban a tojó kerecsensólyom elpusztult, a hím egy új tojással állt párba. Ilyenkor gyakran előfordul, hogy a kerecsensólymok új fészket választanak. Itt is ez történt, egy közeli fán lévő gallyfészket foglaltak el és ott költöttek sikeresen. A bekamerázott fészket vörös vércsék foglalták el. Az első fészkealjuk bezápuult, a pótköltés sikeres volt két fiatal vörös vércse kirepült. A kerecsensólymok részletesebb zsákmányállat meghatározása érdekében Pest megyében és Bács-Kiskun megyében egy-egy fészkekhez fotócsapdát helyeztünk ki. A fészkekbe hordott zsákmányállatok adatainak feldolgozása folyamatban van. A LIFE program keretében a szélrózsa műveknek a kerecsensólyom állományára gyakorolt hatását is vizsgáljuk, hogy útmutatót készíthessünk a döntéshozók részére. A már létező szélrózsa művek közelében 2 öreg hím és 1 fiatal kerecsensólyomra tettünk műholdas nyomkövetőt (PTT). Romániában a Milvus Csoport, a magyarországi partnerek és az Enel Románia áramszolgáltató vállalat segítségével először láttak el műholdas jeladóval egy kerecsensólymot. A MAVIR-ral közösen Madárvédelmi Konferenciát szerveztünk. Valamennyi hálózati engedélyes vállalat, a Szlovák ragadozómadár-védelmi Egyesület, a romániai Milvus Group és a Bolgár Madárvédelmi Társaság is képviseltette magát. Romániában a Környezetvédelmi minisztérium meghívására bemutattuk az elektromos oszlopok szigetelésével, műfészkek kihelyezésével kapcsolatos eredményeinket. Horvátországban, a horvát kollégák kérésére, tavaly ősszel áttanulmányoztuk a horvát Természettudományi Múzeum madárgyűjteményének sólymos anyagát, és több félrehatározott sólyom „faji hovatartozását” határoztuk meg. A legtöbb esetben fiatal vándorsólymot határoztak kerecsensólyomnak, ezeket a tévedéseket helyreigazítottuk. Ukrajnában az ukrán kollégákkal egy közös kutatóúton vettünk részt, amelynek során végigjártuk a krími kerecsensólymterületeket, adatokat gyűjtöttünk az állományról, és a veszélyeztető tényezőkről, valamint segíttünk a gyűjtésben, illetve a műholdas nyomkövetéshez nyújtottunk segítséget. Emellett adatokat gyűjtöttünk azokról a területekről, ahová a magyar jeladós kerecsenek korábban ellátogattak.

„A Kerecsensólyom védelme a Kárpát-medencében” (LIFE06 NAT/H/000096) projektet az EU 2011 legjobb LIFE projektjei közé választotta.

További információk a program weboldalán olvasható: www.kerecsensolyom.mme.hu

---

VÁNDORSÓLYOM-VÉDELMI PROGRAM

A vándorsólyom-védelmi program eredményeként 2011-ben a faj országos állománya 32 pár (két pár a fészkelési időszak után került meg). Összesen 30 fészket foglaló párt derítettünk tehát fel, amelyek közül 25 pár költésbe kezdett. Sikeresen költött 19 pár és összesen 49 fiatal kirepült (legalább egy repülő fióka valószínűleg róka áldozata lett). Fészkenkénti eloszlásuk 4 fióka x 3 fészek; 3x8; 2x5; 1x3. Az átlagos költési siker (a sikeres párokra vetítve): 2,57 fióka/fészek volt. 2011-ben 37 fióka kapott egyedi kódos színes gyűrűt. Hét revírben figyeltünk meg színes gyűrűs öreg madarat, melyek közül négyet sikerült azonosítani a gyűrűk alapján (2 tojó + 2 hím):

1 Dunakanyarban költő tojó – kirepülési hely: Bükk (2008)

1 zempléni tojó (új revír) – kirepülési hely: Bükk (2009)

1 bükki hím – kirepülési hely: Balaton-felvidék (2007)

1 pilisi hím (2005 óta a revírben) – kirepülési hely: Börzsöny (2004)

TÚZOKVÉDELMI PROGRAM

Egyesületünk tűzokvédelmi tevékenysége - finanszírozási gondok miatt - csak a téli és tavaszi szinkronszámlálásban való részvételre korlátozódott 2011-ben. Februárban és áprilisban megadott napon történt a számlálás az ország tűzok élőhelyein a Magyar Tűzokvédelmi Munkacsoport szervezésében. A téli számlálás eredménye 1246 példány, míg a tavaszi törzsállomány 1203 egyed volt. Ezek az adatok jelentős eltérést mutatnak a korábbi időszak hasonló adataihoz képest. A közel 200 példányos eltérés, reményeink szerint nem az állománycsökkenésnek, hanem a számolási hibának, a számlálás napján kedvezőtlen időjárási körülménynek tudható be.

SZALAKÓTAVÉDELMI PROGRAM

A szalakóta egységes monitoring rendszerét elősegítő projekt (IPA-CBC) 2011-ben is folytatta az előző évben megkezdett munkát, amelynek során a KNPI és KMNPI területére összesen 850 új szalakóta-odút helyeztek ki a projekt-alkalmazottak, önkéntesek és a nemzeti parkok természetvédelmi őrivel közösen, szervezett módon. 2011-ben elkészült egy részletes odútérkép (GIS), amely tartalmazza az 1986-ban elkezdődött szalakótavédelmi munka során kirakott régi odúk koordinátáit is az újak mellett, frissítve minden olyan releváns adattal, amely a költést befolyásolhatja. Országos szinten több mint 2000 D-típusú odú áll szalakóták rendelkezésére.

Az év optimális volt a fajnak. Az egyelőre ismeretlen telelőhelyekről rendkívül későn, mintegy átlagosan 3 hét csúszással visszatérő madarak költését nem befolyásolta kedvezőtlen időjárás, így a fiókák későn repültek ugyan ki, de az átlagnál jobb költési eredmények voltak jellemzőek országszerte.

Az országos állományt 900-1000 pár közé becsüljük, és stabilként jellemzzük. A 2011-ben folytatódott az előző évben elkezdett színes gyűrűzési projekt, amely a szalakóták területhűségét, illetve diszperzióját hivatott tisztázni. 2011-ben 875 öreg és fiatal szalakóta kapott színes jelölőgyűrűt. Ebben a munkában négy nemzeti park 25 munkatársa és 15 madárgyűrűző vett részt.

Az odúkihelyezésekben, ellenőrzésekben és a gyűrűzésekben országszerte mintegy 150 ember aktívan közreműködött, a bemutató-gyűrűzéseken több mint 250 látogató vett részt. Számos sajtómegjelenés fűződött a

szalakóta-fiókagyűrűzésekhez, több mint 25 sajtóhír, rádió-és tv-interjú jelent meg az év során. A projekt kapcsán létrehozott honlapra (www.husrb.mme.hu) felkerült 2011-ben is több, a fajt érintő hír.

TERMÉSZETVÉDELMI PROGRAMOK – TERÜLETEK, ÉLŐHELYEK

IBA/NATURA 2000 PROGRAM

A Fontos Madárélőhelyek (IBA-területek) hálózata világszerte a madárvilág számára legfontosabb területeket foglalja magába. A területek kiválasztásának szakmai alapját a BirdLife International alkotta meg. Az EU Madárvédelmi Irányelvében foglaltak tisztán szakmai szempontokat figyelembe vevő, gyakorlati megvalósulása az IBA-területek kijelölése, védelme, illetve a madárvilág helyzetében, a területek állapotában zajló változások folyamatos lekövetése.

A Fontos Madárélőhelyek rendszere adja a legtöbb EU-tagországban a Natura 2000 hálózat Különleges Madárvédelmi Területei kijelölésének, rendszeres értékelésének szakmai alapját. Az MME-ben 2005-től az IBA-Natura 2000 koordinátor foglalkozik e két összefüggő területtel, 2008-tól pedig az Élőhely és Területvédelmi Csoport hatáskörébe tartozik valamennyi, a lehető legtágabban értelmezett élőhelyvédelmi, IBA és Natura 2000, EU és hazai természetvédelmi politikai feladat.

A 2011-es év során az MME képviselte a hazai civil véleményt azon az őszi Pannon biogeográfiai szemináriumon, ahol a korábbi EU-tagállami tárgyalások során nem születtek végleges döntések egyes fajokról és élőhelyekről.

Az év során Natura 2000 területekkel kapcsolatban az MME által fenntartott natura.2000.hu oldalról, vagy az irodához közvetlenül fordulóktól kaptunk jelentős számú megkeresést, tanácskérést, amit legjobb tudásunk szerint megválasztunk. Gyakran nem csak a területileg illetékes hatósághoz vagy kezelőhöz tudtuk az ilyen megkereséseket irányítani, hanem konkrét javaslatokat tudunk megfogalmazni. A területvédelmi munka kiterjedt beruházásokkal kapcsolatos ügyféli véleményalkotásra, ahol a természetvédelmi érdekeket képviseltük (andezit bánya a Zemplénben, vasúti fejlesztés, mátrai szivattyús energiatározó), általában pozitív eredménnyel.

A csoport felügyelete alá tartozó natura.2000.hu és a georgicon.hu oldalak az évben az MME szerveire költöztek, előzőn néhány technikai fejlesztést, hibajavítást is végeztünk.

Lezártuk a TÁMOP és a civil norvég pályázatokat.

Jogszabályokat, módosításokat véleményeztünk a VM felkérésére: Natura 2000 erdők UMVP-n belüli kompenzációs kifizetési rendszere, Vidékfejlesztési Stratégia, igazgatási szolgáltatási díjak témákban.

A magyar soros EU elnökség alatt – miközben a BirdLife European Partnership Meeting szervezése is zajlott – nemzetközi kampányokban vettünk részt a Közös Agrárpolitika természetbarátabbá tétele, az EU Biodiverzitás Stratégiájának ismertetése, az agroüzemanyagok negatív természetvédelmi hatásának elkerülése érdekében. Az év második felében a LIFE átalakításával kapcsolatos BirdLife kampányhoz is csatlakoztunk, az előző témák továbbvitele mellett, valamint információkat adtunk a BirdLife EU-s halászati politikáról szóló anyagaihoz.

Csatlakoztunk a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózathoz, amely szervezet az érintett társadalmi szereplők – kormányzat, önkormányzatok, gazdálkodók, civil szervezetek – közti kommunikációt segíti elő, valamint társadalmi keretet biztosít az EMVA hazai működéséhez.

A Svájci Alap B komponensére beadott „A fenntartható természetvédelem megalapozása magyarországi Natura 2000 területeken” címmel pályázattal nagyon sokat foglalkoztunk az év során, hiszen ez a projekt alapjaiban határozza meg a területvédelmi munka középtávú fenntarthatóságát és a végleges pályázatot 2011-ben kellett beadni. A projektben tervezett tevékenységek komplex adatgyűjtés, monitoring, illetve két nagy kiterjedésű mintaterületen fenntartási tervek készítése valamint élőhelyfenntartási mintaprogramok megvalósítása. Az MME ezt a tevékenységét egy nagyobb, tudományos konzorcium vezetőjeként végzi majd.

MONITORING

Az MME az utóbbi években jelentősen bővítette madár-monitoring programjainak számát, amelyeknél a központi koordinációt az MME Monitoring Központja végzi.

Célunk, hogy az élőhelyekről, fajokról változatos módszerekkel történő adatgyűjtések eredményei, végső soron egy online módon is elérhető központi adatbázisba kerüljenek, ahonnan különböző lekérdezésekkel valamennyi felmérőnk tájékozódhat saját adatainak sorsáról, illetve az ország egész területén folyó madarász-aktivitásról, a felmérések eredményeiről.

Az MME három legjelentősebb állományfelmérő- és monitoring programja: a Mindennapi Madaraink Monitoringja (MMM), a Ritka és Telepesen fészkelő madarak Monitoringja (RTM) és a Vonuló Vízimadár Monitoring program (VVM).

A Középfeszültségű oszlopok felmérési programjának (KFO) keretében 2011-ben is több ezer oszlopot ellenőriztek felmérőink, s a feldolgozott adatokat számos természetvédelmi program használta fel munkájához.

A terepi munkákban jelenleg mintegy 2300 tagtársunk vállal aktív szerepet, akiknek munkáját a területi koordinátorok, és a Monitoring Központ irányítja.

Az év folyamán számos szemináriumot és előadást tartottunk Helyi Csoportoknál, a felméréseket koordináló munkatársaink és önkéntes felmérőink részére.

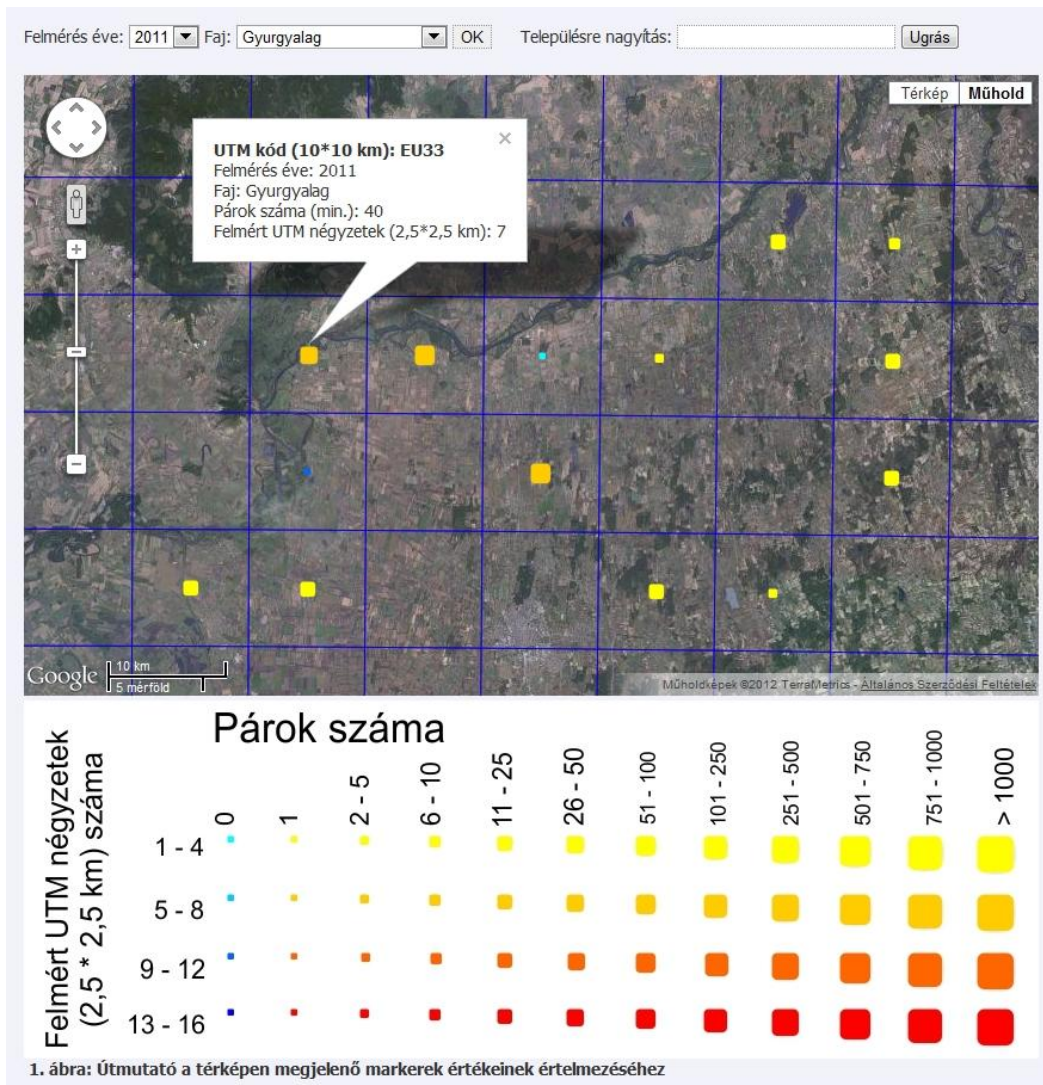
Az évek óta működő fajspecifikus RTM felmérések 2011-ben is folytatódtak, s a legintenzívebben a következő fajokat érintették: fehér gólya, fekete gólya, haris, hamvas rétihéja, parlagi sas, kék vércse, kerecsensólyom, vándorsólyom, gyöngybagoly, szalakóta, gyurgyalag és partifecske.

A Monitoring Központ web-szerverein működtetjük az MME központi honlapját és tucatnyi tematikus honlapunkat, online adatbázisainkat.

- 2011-ben is működtettük az előző évben elkészített a *Fecskefigyelő honlapot és adatbázist* (fecskefigyelo.mme.hu), ami hosszú távon a fecskék állományairól, azok változásairól és az őket veszélyeztető tényezőkről is nélkülözhetetlen adatokkal fog szolgálni. Eddig 4 040 különböző adatot töltöttek fel (tavaszi érkezések, fészkelő-helyek és azoknál végzett számlálások, megfigyelések).
- 2010 óta működtetjük a *Vízimadár adatbázist* (vizimadaradatbazis.mme.hu), ami az MME *Vonuló Vízimadár Monitoring (VVM)* programjának adott új lendületet, valamint online adatfeltöltési és lekérdezési lehetőséget. Az elmúlt egy évben 250 mintaterület (folyószakaszok, halastavak, szikesek, mocsarak, bányatavak stb.) 3 284 alkalommal végzett vízimadár számlálásáról töltöttek fel 538 153 adatot.
- A Duna Drával Nemzeti Park Igazgatóság megbízásából, a „The Danube River Network of Protected Areas” projektjének keretében elkészített *nemzetközi rétisas online adatbázisba* (White-tailed Eagle Online Database - whitetailedeagle.mme.hu) 2011 végéig 7 országból 1 426 rétisas költési adatot és 613 megfigyelési adatot töltöttek fel.
- 2011-ben az MME, az Erdélyi Kárpát Egyesület Szatmárnémeti (EKE) és a Román Madártani Egyesület (SOR) partnerségében megvalósult pályázati projekt során készítettük el két legfontosabb monitoring programunk online adatbázisát (*Határon átnyúló madártani monitoring hálózat és on-line adatbázis fejlesztése (HURO/0901/098/1.3.1.)*).
- A *Mindennapi Madaraink Monitoringja (MMM)* program online adatbázisa (mmm.mme.hu) közel ezer önkéntes felmérőnk 1999 óta gyűjtött adatait tartalmazza, s lehetőséget teremt, hogy a jövőben felmérőink

közvetlenül az interneten keresztül tölthessék fel adataikat. Jelenleg 6 590 terepnapló, 487 895 megfigyelési adatát és 639 462 fajfelismerési adatot tartalmaz.

- A *Ritka és Telepesen fészkelő madarak Monitoringja (RTM)* a 90'-es évek elejétől működtetett programunk, s 2011 végére készítettük el adatbázisát (rtm.mme.hu), melybe a néhány hónapos teszt időszak alatt 9 495 költsést összesítő adatot töltöttünk fel (2,5*2,5 km-es UTM négyzetekre vonatkozó összesítések).
- Folytattuk a madaras web-kameráink működtetését (2 gólyafészeknél, 1 fecskefészeknél, 1 odúban, 2 madáretetőnél). A program kiemelten fontos az MME ismertségének növeléséhez, hiszen az elmúlt három évben több millió látogatója volt ezen weboldalaknak.

Az RTM program 10x10 km nagyságú UTM négyzetekre összevont állományadatai fajonként, térképen is megjeleníthetők. Itt éppen a gyurgyalagok 2011. évi térképéről látható részlet.

MINDENNAPI MADARAINK MONITORINGJA (MMM)

A program az MME és a magyar természetvédelem számára nélkülözhetetlen és szükséges adatokat szolgáltat a biodiverzitás monitorozás témakörében. Az MME nemzetközi elismertsége szempontjából is nélkülözhetetlenek a program eredményei (BirdLife, Európai Madárszámlálási Tanács, Páneurópai Madármonitoring Program, Biodiverzitás Indikátorok).

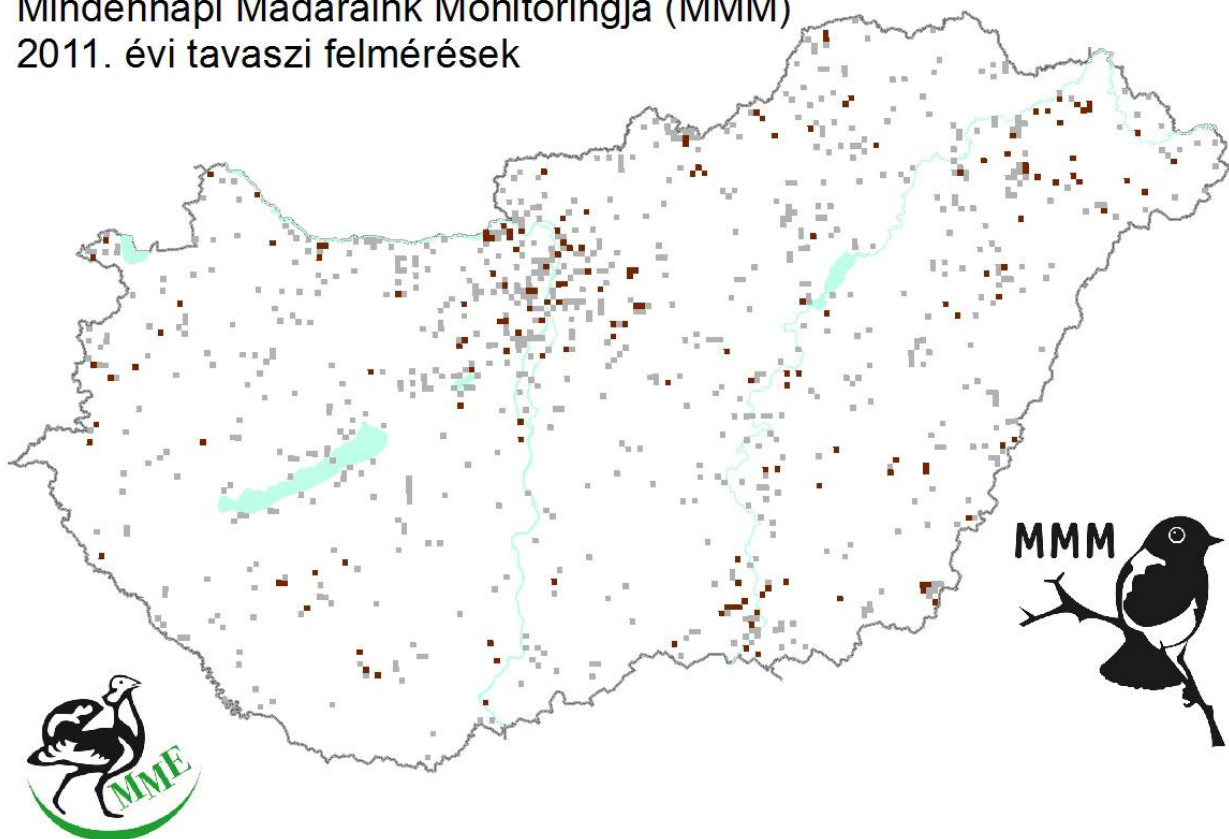
A program 2011. évi fontosabb eseményei és eredményei:

- A programhoz eddig mintegy 1200 önkéntes felmérő kapcsolódott.
- 2011-ben mintegy 165 mintaterületen történtek számlálások.

- Február 26-án Budapesten megtartottuk a XIV. MMM Országos Találkozót, melyen többek között részletesen bemutattuk a program eredményeit.
- Februárban elkészítettük részletes jelentésünket a KvVM megbízásából a „Mindennapi Madaraink Monitoringja meta - adatainak átvétele (2010. évi adatok)” című, TvH-98/1/2010. iktatási számú szerződés keretében.
- A gyakori madárfajok trend adatait átadtuk az Európai Madárszámlálási Tanácsnak (EBCC), az agrár-élőhelyek Biodiverzitás Indikátor indexének értékeit pedig a korábbi évekhez hasonlóan átadtuk a Központi Statisztikai Hivatal részére.
- A monitorozó adatbázis jelenleg 10 227 608 rekordot tartalmaz.

Mindennapi Madaraink Monitoringja (MMM) 2011. évi tavaszi felmérések

Az MMM fészkelési időszakban felmért mintaterületek eloszlása

HATÁRON ÁTNYÚLÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

A Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében, az Európai Regionális Fejlesztési Alap tárfinanszírozásában 2011-ben közös madármonitoring hálózat fejlesztési projektet valósítottunk meg. Határon túli partnereinkkel, az Erdélyi Kárpát Egyesülettel és Román Madártani Egyesülettel az volt a célunk, hogy önkéntesek bevonásával, közösen alkalmazott módszerekkel mérjük fel a határ menti régió madárállományait. Mivel a természeti rendszerek nem ismerik az ember által létrehozott határokat, különösen fontos az, hogy egymással összeegyeztethető módon gyűjtsünk adatokat azok megismerése céljából. Így a mesterségesen felszabdalt természeti területek hosszú távú megőrzéséért eredményesebben tudunk fellépni a jövőben. Az adatok kezelésére on-line adatbázist hoztunk létre, melyben az önkéntesek kezelhetik a saját adataikat, illetve naprakész információt kaphatnak felméréseik eredményeiről.

A felmérők munkáját megyei koordinátorok segítették, rajtuk keresztül elérhetőek azok a projekt keretében beszerzett professzionális eszközök (GPS-ek, kézi távcsövek és teleszkópok), melyek megkönnyítik, illetve hatékonyabbá teszik munkájukat.

A projekt eredményeként a határ két oldalán több mint 100 új önkéntest tudtunk bevonni a felmérésekbe, ezzel is elősegítve a régió természeti állapotának minél pontosabb megismerését.

MADÁRGYŰRŰZÉS

A Madárgyűrűzési Központ 2011-ben a működési szabályzatának megfelelően ellátott minden olyan adminisztrációs kötelezettségét, amely a hazai madárgyűrűzés folyamatos működésének alapfeltétele. Az adott évre a Központ az OKTVF-től megkapta a kutatási engedélyt: 14/6893-3/2010. A Madárgyűrűzési Központ összesen 367 madárgyűrűzött regisztrált, akik közül 231 az aktív státuszú. Valamennyi határozat, a korábbi évek szakmai beszámolóí, valamint a Központ szabályzatai és a fontosabb dokumentumok letölthetőek az MME honlapjáról (www.mme.hu).

2011-ben az előzetes kalkulációk alapján hozzávetőlegesen 190 ezer madarat jelöltek Magyarországon. Az adatok feldolgozása folyamatban van.

EMBEREK - TÁRSADALMI KAPCSOLATOK

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) feladata a természetvédelem ügyének minél hatékonyabb és szélesebb körű képviselése, a madarak és emberek közötti harmonikus kapcsolatalakítása, a természetvédelmi konfliktusok megelőzése, kezelése. Ebben a törekvésünkben a legfontosabb célcsoportunk és egyben partnerünk a lakosság, a tagságunk és önkénteseink. Közös céljainkat csakis együtt, a társadalom különböző korosztályi- és érdekcsoportjaival együttműködve érhetjük el. Ezt, az Egyesület életében egyre fontosabb munkát a: külső és belső kommunikáció (honlap, Facebook, YouTube, Twitter oldalak, honlap hírek, sajtóközlemények), tagnyilvántartás, kiadványok tervezése, Madártávlat magazin megjelentetése, rendezvények, oktatási program, év madara program, Madárbarát kert program, adó 1% felajánlás, céges és magán adományozás tekintetében, országos szinten a Központi Irodában működő társadalmi kapcsolatok osztály (TKO) koordinálja (2011-ben 6 főállású alkalmazottal). A TKO munkatársai a tervezési, szervezési feladatok mellett Budapesten területi irodai feladatokat is ellátnak.

MADÁRBARÁT KERT PROGRAM

A 2002-ben indult Madárbarát kert program az MME legfontosabb társadalmi szintű gyakorlati madárvédelmi kezdeményezése, melyhez bárki csatlakozhat, és a regisztrációt követően, majd az ajánlott madárvédelmi tevékenységeket elvégezve megszerezheti a program nevével azonos elismerő táblát is. A Madárbarát kert jelenleg öt alprogramot tartalmaz (lásd az alábbi táblázatot). 2011-ben az addig papíralapú regisztrációt online jelentkezési lehetőséggel egészítettük ki.

Alprogram (meghirdetés éve)	Regisztrálók száma 2011- ben (2002-2011. összesen)	Táblát kaptak 2011- ben (2002-2011. összesen)
Madárbarát kert (2002.)	249 (3 865)	91 (1 737)
Madárbarát óvoda (2002.)	71 (646)	21 (298)
Madárbarát iskola (2002.)	27 (239)	9 (87)
Madárbarát panel (2008.)	9 (29)	1 (5)
Madárbarát munkahely (2008.)	11 (44)	2 (11)
Összesen	367 (4 823)	124 (2 138)

*A Madárbarát kert program 2011. évi eredményei
a számok tükrében*

RENDEZVÉNYEK

Az MME egyik legfontosabb, a lakossággal, a madárvédők mind szélesebb közösségével közvetlen kapcsolatot építő tevékenységét az országosan is meghirdetett, helyi szinten megvalósított közösségi madarász programok jelentik. Az elmúlt évekhez hasonlóan 2011-ben is számos olyan rendezvényünk volt, mely jellemzően az ország több pontján – előre meghirdetett módon – várta és fogadta az érdeklődőket. Ebben az évben új elemmel, a kétnapos Balatoni hattyú road show eseménnyel bővült a közösségi program kínálatunk.

Madarász közösségi rendezvény neve	Résztevők (helyszínek) száma (fő)
Tokaji partifecske hajózás	300
Fülemülék éjszakája országos program	2 120 (42)
Gólya road show országos program	2 154 (263)
Balatoni hattyú road show	300 (11)
Európai Madármegfigyelő Napok	2 782 (59)
Tatai Vadlúd Sokadalom	8 000
Területi szervezetek lokális rendezvényei	53 111
Összesen	68 767

Az MME országosan meghirdetett lakossági nagyrendezvényeinek (időrendi felsorolásban), és a területi szervezetek (helyi csoportok, szakosztályok, fővárosi területi iroda) helyi madarász közösségi programjainak látogatottsági eredményei 2011-ben

KÖRNYEZETI NEVELÉS

A Madarász ovi és Madarász suli program az MME évtizedek óta sikeresen működő környezeti nevelési kezdeményezése, melyben országszerte több száz oktatási intézmény és pedagógus, valamint több ezer gyerek vesz részt. 2011-ben továbbfejlesztettük a honlap „Környezeti nevelés” menüpontját, melyben új elemként létrehoztuk a „Pedagógusoknak” almenüt. Ezen kívül új, a pedagógusok oktatási tevékenységét megkönnyítő, ingyenesen letölthető anyagokkal is bővült a honlap, teljesebb lett a táborkínálatunk, illetve a korábbi évekhez képest jelentősen növekedett a környezeti nevelési témájú hírek száma a honlapon. A Madártávlat magazinban továbbra is megjelent a gyermekek számára érdekes és hasznos információkat tartalmazó Csipogó rovat. Az év folyamán, kapcsolódva a széncinege védelmének évéhez, egy sikeres rajzpályázatot is meghirdetünk, oktatási segédanyagként év madara és természetvédelmi totót, valamint egy puzzle-szerűen összerakható „B” odú játékot is készítettünk, melyeket a helyi csoportok is megkaptak.

A Madarász ovi és Madarász suli program országosan egységes bevezetésének megalapozása érdekében az Egyesület Központi Irodájában működő Társadalmi Kapcsolatok Osztály, modellkísérleti jelleggel, Fővárosi természetbúvár foglalkozások címen évek óta működtet komplex Madarász ovi és Madarász suli programszolgáltatást. 2011-ben tovább nőtt az ennek keretében elért intézmények, gyerekek és felnőttek, valamint a foglalkozások száma, illetve szakköri jellegű szolgáltatással bővült a tevékenységrepertoár is. Tovább erősödött a projektnapok (például: Madarak és Fák Napja, Föld Napja, Játszva a zöld világért, Állatok világnapja) száma, ezekhez kapcsolódva pedig az önkormányzatokkal és önkormányzatokhoz kapcsolódó szervezetekkel, intézményekkel való együttműködések száma.

	Intézmények száma	Foglalkozások száma	Résztevő gyerekek száma	Résztevő felnőttek száma
Óvoda	30	299	1615	110
Iskola	24	83	1800	68
Egyéb	7	36	790	125
Összesen	61	418	4 205	303

A Fővárosi természetbúvár foglalkozások oktatási program eredményei 2011-ben

TÁRSADALMI TÁMOGATOTTSÁG – SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ 1% FELAJÁNLÁS

Az elmúlt évekhez hasonlóan 2011-ben is nőtt a személyi jövedelemadó felajánlásokból befolyó összeg, mely napjainkban az Egyesület egyik legjelentősebb független bevételi forrása:

Év	Felajánlott SZJA 1% összege
2005	14,5 millió Ft
2006	13,5 millió Ft
2007	17,2 millió Ft
2008	22,1 millió Ft
2009	27,1 millió Ft
2010	30,1 millió Ft
2011	31,0 millió Ft

Az MME számára felajánlott személyi jövedelemadó 1% alakulása 2005-2011. között

Tagságunk számára lehetőséget kínálunk támogatás jellegű tagdíjfizetése, az arany, ezüst és bronz fokozatú pártoló tagjain elismerő oklevélben is részesülnek.

Pártoló tagi fokozat	Pártoló tagok száma
Arany fokozatú pártoló tag	4
Ezüst fokozatú pártoló tag	4
Bronz fokozatú pártoló tag	44
Pártoló tag	278
Összesen	330

Az MME pártoló tagjainak száma 2011-ben

Egyesületünk életében egyre fontosabb, napjainkra meghatározó szerepe van az egyéni adományozásoknak, éppen ezért 2011-ben tovább folytattuk azt a 2008-ban indított, egész éves egyéni adománygyűjtő kampányunkat, melynek köszönhetően tovább növekedtek a szabadon felhasználható (nem pályázatokhoz kötődő) bevételeink, adományozóink száma pedig elérte a 20 000 főt. Legnagyobb egyéni és céges adományozóink támogatását – a pártoló tagokhoz hasonlóan – három kategóriába sorolt oklevéllel köszönjük meg.

Támogatási kategória	Támogatók száma
-----------------------------	------------------------

Arany fokozatú támogató	2
Ezüst fokozatú támogató	4
Bronz fokozatú támogató	21
Összesen	27

Az MME köszönő oklevéllel elismert legnagyobb egyéni és céges adományozóinak száma 2011-ben

---

GAZDÁLKODÁS

Az MME a 2011-ben nem részesült normatív költségvetési támogatásban.

2011-ben, csakúgy, mint a korábbi években, az MME elnöke, alelnöke, és elnökségi tagjai semmiféle anyagi, vagy természetbeni juttatásban nem részesültek.

1	9	0	0	1	2	4	3	9	4	9	9	5	2	9	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Statistikai számjel vagy adószám (csekkzámlaszám)

A számviteli törvény szerinti egyéb szervezetek közhasznú egyszerűsített éves beszámolója

2 0 1 1 év

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

egyéb szervezet megnevezése

1121, Budapest, Költő u. 21.

címe

Keltezés: 2012.május 19.

Az egyéb szervezet vezetője
(képviselője)

P.H.

1	9	0	0	1	2	4	3	9	4	9	9	5	2	9	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Az egyéb szervezet megnevezése: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Az egyéb szervezet címe: 1121, Budapest, Költő u. 21.

KETTŐS KÖNYVVITELT VEZETŐ EGYÉB SZERVEZETEK KÖZHASZNÚ EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓJÁNAK MÉRLEGE

2 0 1 1 év

adatok E FT-ban

Sor- szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) helyesbítései	Tárgyév
a	b	c	d	e
1.	A. Befektetett eszközök(2-5.Sorok)	67 271		65 190
2.	I. IMMATERIÁLIS JAVAK	5 704		5 673
3.	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK	47 420		45 832
4.	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK	14 147		13 685
5.	IV. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK ÉRTÉKHELYESBÍTÉSE			
6.	B. Forgóeszközök (7-10. sorok)	86 575		430 680
7.	I. KÉSZLETEK	8 217		6 423
8.	II. KÖVETELÉSEK	6 137		8 771
9.	III. ÉRTÉKPAPÍROK	2 979		3 120
10.	IV. PÉNZESZKÖZÖK	69 242		412 366
11.	C. Aktív időbeli elhatárolások	191		528
12.	ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK) ÖSSZESEN (1.+6.+11. sor)	154 037		496 398
13.	D. Saját tőke (14-19. Sorok)	113 326		134 263
14.	I. INDULÓ TŐKE/JEGYZETT TŐKE	4 772		4 772
15.	II. TŐKEVÁLTOZÁS/EREDMÉNY	181 734		108 553
16.	III. LEKÖTÖTT TARTALÉK			
17.	IV. ÉRTÉKELÉSI TARTALÉK			
18.	V. TÁRGYÉVI EREDMÉNY ALAPTEVÉKENY- SÉGBŐL (KÖZHASZNÚ TEVÉKENYSÉGBŐL)	-74 048		18 147
19.	VI. TÁRGYÉVI EREDMÉNY VÁLLALKOZÁSI TEVÉKENYSÉGBŐL	868		2 791
20.	E. Céltartalékok			
21.	F. Kötelezettségek (22.-23. sorok)	40 054		47 852
22.	I. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	20 809		20 354
23.	II. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	19 245		27 498
24.	G. Passzív időbeli elhatárolások	657		314 283
25.	FORRÁSOK (PASSZÍVÁK) ÖSSZESEN (13.-20.+21.+24. sor)	154 037		496 398

Keltezés: 2012. május 19.

Az egyéb szervezet vezetője
(képviselője)

1 9 0 0 1 2 4 3 9 4 9 9 5 2 9 0 1

Az egyéb szervezet megnevezése: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Az egyéb szervezet címe: 1121, Budapest, Költő u. 21.

KETTŐS KÖNYVVITELT VEZETŐ EGYÉB SZERVEZETEK KÖZHASZNÚ EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓJÁNAK EREDMÉNYKIMUTATÁSA

2 0 1 1 év

adatok E FT-ban

Sor-szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) helyesbítései	Tárgyév
a	b	c	d	e
1.	A Összes közhasznú tev. Bevétele (1.+2.+3.+4.+5.)	330 415		362 225
2.	1. Közhasznú célú működésre kapott támogatás	97 677		121 687
3.	- alapítói			
4.	- központi költségvetési			
5.	- helyi önkormányzati	1 560		3 322
6.	- egyéb, ebből 1% 31.023 eFt	96 117		118 365
7.	2. Pályázati úton elnyert támogatás	166 523		170 695
8.	3. Közhasznú tevékenységből származó bevétel	28 855		27 392
9.	4. Tagdíjból származó bevétel	19 497		21 125
10.	5. Egyéb bevétel	17 863		21 326
11.	B Vállalkozási tevékenység bevétele	25 009		23 199
12.	C. Összes bevétel (A.+B.)	355 424		385 424
13.	D Közhasznú tevékenység ráfordításai (1.+2.+3.+4.+5.+6.)	404 463		344 078
14.	1. Anyagjellegű ráfordítások	209 812		167 212
15.	2. Személyi jellegű ráfordítások	130 331		115 035
16.	3. Értékcsökkenési leírás	30 106		22 952
17.	4. Egyéb ráfordítások	33 575		34 625
18.	5. Pénzügyi műveletek ráfordításai	639		4 254
19.	6. Rendkívüli ráfordítások			
20.	E. Vállalkozási tevékenység ráfordításai (1.+2.+3.+4.+5.+6.)	24 141		20 408
21.	1. Anyagjellegű ráfordítások	17 434		15 076
22.	2. Személyi jellegű ráfordítások	6 340		4 881
23.	3. Értékcsökkenési leírás	264		322
24.	4. Egyéb ráfordítások	64		69
25.	5. Pénzügyi műveletek ráfordításai	39		60
26.	6. Rendkívüli ráfordítások			

Keltezés: 2012.május 19.

Az egyéb szervezet vezetője
(képviselője)

1	9	0	0	1	2	4	3	9	4	9	9	5	2	9	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Az egyéb szervezet megnevezése: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Az egyéb szervezet címe: 1121, Budapest, Költő u. 21.

KETTŐS KÖNYVVITELT VEZETŐ EGYÉB SZERVEZETEK KÖZHASZNÚ EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓJÁNAK EREDMÉNYKIMUTATÁSA

2 0 1 1 év

adatok E FT-ban

Sor- szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) helyesbítései	Tárgyév
a	b	c	d	e
27.	F. Összes ráfordítás (D.+E.)	428 604		364 486
28.	G. Adózás előtti eredménye (B.-E.)	868		2 791
29.	H. Adófizetési kötelezettség			
30.	I. Tárgyévi vállalkozási eredmény (G.-H.)	868		2 791
31.	J. Tárgyévi közhasznú eredmény (A.-D.)	-74 048		18 147
TÁJÉKOZTATÓ ADATOK				
32.	A. Személyi jellegű ráfordítások			119 916
33.	1. Bérköltség			88 595
34.	ebből: - megbízási díjjal			5 045
35.	- tiszteletdíjak			
36.	2. Személyi jellegű egyéb kifizetések			7 712
37.	3. Bérjárulékok			23 609
38.	B. A szervezet által nyújtott támogatások			32 504
39.	ebből a Korm. Rend. 16§ (5) bekezdése szerint kötelezettségként elszámolt és továbbutalt, illetve átadott támogatás			31 750

Keltezés: 2012.május 19.

Az egyéb szervezet vezetője
(képviselője)

Kimutatás a vagyon 2011. évi felhasználásáról

adatok ezer Ft-
ban

Megnevezés	Előző év	Tárgyév
I. Induló tőke/Jegyzett tőke	4 772	4 772
II. Tőkeváltozás/Eredmény	181 734	108 553
III. Lekötött tartalék	0	0
IV. Értékelési tartalék	0	0
V. Tárgyévi eredmény közhasznú tevékenységből	-74 048	18 147
VI. Tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből	868	2 791
D. Saját tőke	113 326	134 263

adatok ezer Ft-
ban

Megnevezés	Előző év	Tárgyév
Immateriális javak	5 704	5 673
Tárgyi eszközök	47 420	45 832
Befektetett pénzügyi eszk.	14 147	13 685
Befektetett eszközök	67 271	65 190

Kimutatás a 2011. évi cél szerinti juttatásokról

adatok ezer Ft-
ban

Cél szerinti juttatások	Összeg
Továbbutalt LIFE pályázati támogatás	11 652
Továbbutalt Külföldi támogatás Belföldi jogi személyeknek	6 237
Továbbutalt Külföldi támogatás Külföldi jogi személyeknek	13 861
Támogatás nyújtása Belföldi non-profit szervezeteknek	754
Mindösszesen	32 504

Kelt, 2012.május 19.

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület a 2011.évi, központi költségvetési szervektől kapott támogatásai a következők voltak:

Központi költségvetési szerv neve	Támogatás összege
VM (Vidékfejlesztési Minisztérium)	797.000 Ft
OTKA	3.392.000 Ft
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal	1.707.386 Ft
NKA	1.800.000 Ft
Nemzeti Civil Alap	2.100.000 Ft
NFÜ - TÁMOP	3.304.709 Ft
NFÜ - Svájci Alap	4.534.006 Ft
VÁTI (HUSRB-HURO pályázatok)	66.119.921 Ft
Munkaügyi Központ	493.776 Ft
Bükki Nemzeti Park	1.213.940 Ft
Összesen :	85.462.738 Ft

Az önkormányzatoktól kapott 2011. évi támogatások:

Önkormányzat megnevezése	Támogatás összege
Eger M-i Jogú Város Önkormányzata	70.000 Ft
Tamási Városi Önkormányzat	500.000 Ft
Tata Polgármesteri Hivatala	310.000 Ft
Dombóvár Város Polgármesteri Hivatala	170.000 Ft
Budapest Főváros Önkormányzata	1.500.000 Ft
XI. ker. Újbuda Önkormányzata	100.000 Ft
Szekszárd Város Polgármesteri Hivatala	100.000 Ft
Csopak Önkormányzat	200.000 Ft
Ábrahámhegyi Önkormányzat	20.000 Ft
Szegedi Nemzetiségi Önkormányzat	11.500 Ft
Pécs M-i Jogú Város Önkormányzata	220.000 Ft
Balatonlelle Város Polgármesteri Hivatala	120.000 Ft
Összesen	3.321.500 Ft

2012. május 19.